

وزارت کشور

از

دیروز تا امروز

mandega | tarikehema

tarikehema.ir

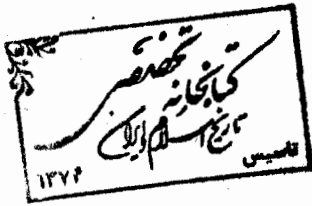
نشریه مخصوص وزارت کشور بنیاد سبب حسنهای مابعد آری شاهنشاهی ایران

نویسندگان :

ناصر سجی

حسین عمادزاده

این نشریه از طرف
اداره اطلاعات و
مطبوعات وزارت
کشور تهیه و منتشر
شده است .

وزارت کشور

از

دیروز تا امروز

نشریه مخصوص وزارت کشور بنام سبب جشنهای تاجگذاری شاهساهی ایران

یادبود جشن فرخنده و تاجگذاری ایل حضرت محمد رضا چهلوی آریامهر
 شانشاه ایران و عیلا حضرت فرح چهلوی شهبانوی ایران - آستانه ۱۳۲۶

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

چهارم و پنجم از آنست که در زمان برادرش و شورمانست
 حبسها شوند تا جسداری غرق در سمرقند و در وقت که در سمرقند خود را
 فرزند سمرقند و بهر که در وقت از بغداد شایسته و دیگر کوششها را
 در این وقت تمام زمانها را در سمرقند و در سمرقند و در سمرقند و در سمرقند
 معسر خسته از وقت از تاریخ سالها را در سمرقند و در سمرقند و در سمرقند
 از دیروز تا امروز (مبادت مورد) این کتاب است که در زمان زنده بود تاریخ
 تجارت از آن در آنکه از آن در آن تاریخ و در آن تاریخ و در آن تاریخ

عمیشت نبش اخوند نایز در کما میخواند ، در وضع شناسنامه این وزارتخانه در سال ۱۳۰۳
 در پیوند بودیم و از دیگر بار ما که در حال حبسها و محبت با برادر استیضاح با کمال در پیوند بودیم
 رسید و درم با چاپ و نشر این کتاب جامع چه جز این همواره خبر است
 تا حد حدت گذشت و امروز نیز در این کتاب در برادر برادران ما رسیده باشد
 ما این سند را نیز در کتاب ما باشد چه بخواهند با حصول تکمیلت ، سازمانها
 فعالیتها در این زمینه (در گذشت و امروز) آشنایان ما
 رجاء و ثقت دارم در این کار رضایات کارکنان این سازمان بزرگ را در این امر موثر
 و دور از کینه و غایب صمیمانه رجاء و تمسک بخوبی ما از روزگاران ما ، قوتی را در حدت
 بهشت با این همگامی از حدت ما میام

عبدالله زاهد
 وزیر کشور

چنانچه عقیده دارم که این خانه مخصوص باید مرتب باشد تا اگر چیزی
 بخواهند بریزند براند جاست. بدین عقیده سازمان
 لشکر خود را با یکدیگر در درو ششم در لاسر است به این معنی
 و طبقات مختلف پیروزان برت و تبه کار تقسیم نمود تا
 تا کارها منظم باشد. « کور شمسیر »

شهرت تا صداری شایسته

بیشرفت تمدن ملتها و دگرگونیهای عمیق و ثمربخشی که در نتیجه تحولات اجتماعی، فرهنگی، و معنوی عاید فرزندان آدمی میشود جز در سایه پایمردی، اراده استوار و کاردانی و فداکاری افراد بشر حاصل نميگردد. کشور کهن سال ما در طول زندگی پر از فراز و نشیب خود شاهد جانبازی و از خودگذشتگی و دلیریهای رادمردان و آزادگانی بوده که در راه اعتلای نام وطن و سربلندی ابنای میهن از هیچگونه کوشش و تلاشی دریغ نورزیده اند و با خدمات درخشنده و ارزشمند خود نامی جاودانه در صفحات تاریخ بر جای گذاشتند.

همانطوریکه مبارزات پی گیر و مداوم گروهی برای کشور، عظمت و شکوه و سرافرازی میآفریند، نابخردی و خودخواهی و خودکامگی عده ای نیز کشور را به سیر قهقرائی و انحطاط سوق میدهد.

اگر در چنین لحظات شومی که تیرگیهای فقر و نابسامانی و آشفتگی و لجام گسیختگی، پهنه آسمان ایران را در کام خود فرو میبرد و بقول حافظ

(ستاره‌ای میدرخشید ولی ماه مجلس نمیشد) خدا میداند که اگر ایران موجودیتی هم میداشت، چگونه دستخوش آشفته‌گی‌ها و اغتشاشات و ناامنی‌ها میگردید و تزلزل و پریشانی تا کجا سایه‌های خود را بر آن میگسترده؟ همه‌ی ما بخوبی میدانیم که قبل از جلوس رضا شاه کبیر ناجی بزرگ ایران، براریکه سلطنت، مین ما چه وضع بحرانی و حسرت‌باری داشت. ایمنی و رفاه از سرزمین ما رخت بر بسته بود. استبداد و خودکامگی بر کشور حکومت میکرد، دخالت‌های بی‌اساس و بی‌بایه‌گروهی افراد بی‌اطلاع و نالایق، کشور را براه سقوط و عقب‌ماندگی میکشاند اما ظهور رضا شاه کبیر و درخشش نام او کشور را از زوال حتمی و سقوط نجات بخشید، و بسوی کمال و پیشرفت هدایت کرد.

در سایه افکار روشن و نیات خردمندانه این رادمرد بزرگ تاریخ، تشکیلات و سازمان‌های کشور دگرگونه شد و از وضع نابسامان سابق درآمد. از زمان ظهور این سردار بزرگ بود که تلاش همه جانبه‌ای آغاز شد، ایران رنگی نو بخود گرفت و بتدریج جای سودجویان و وطن‌فروشان را افرادی پاک و با ایمان گرفتند و دست مغرضین و کوته‌نظران را از اعمال خلاف و ننگین کوتاه ساختند.

در طول سلطنت شاهنشاه رضا شاه کبیر، ایران چنان سیر تکامل پیموده که موجب شگفتی همگان گردید، اقدامات مفید و ارزنده‌ای که بوسیله آن رادمرد بزرگ صورت تحقق یافت چنان در خاطر ما اثر بخشید که هیچگاه رنگ نسیان بخود نخواهد پذیرفت.

عمر سلطنت پر افتخار رضا شاه کبیر، ناپهنگام بسر آمد و فرزند

برومندشان محمد رضا شاه پهلوی ، شاهنشاه آریامهر ، در سخت ترین و ناآرامترین دوران ، مسئولیت اداره مملکت را بعهدہ گرفتند .

گمان نمیرفت که با وضع موجود و در شرائطی چنان نامطلوب ایران بتواند با چنان سرعتی پیش رود که بقول معروف ره صد ساله را یکشبه به پیماید ، ولی زمان بتدریج ثابت کرد که درسایه رهبری شاهنشاه جوان ، همه گونه پیشرفت و عظمت ، در کوتاهترین مدت میتواند تحقق پذیرد .

جانبازی و فداکاری رهبر بزرگ ما موجب شد که هدفهای بزرگ رضاشاه کبیر تعقیب شود و کارهای عمیق و پرشکوهی انجام یابد ، و اقداماتی صورت گیرد که جهانیان را بعظمت تدبیر شاهنشاه و پیشرفت سریع ایران آشنا سازد . این اقدامات ثابت کرد که ایران درسایه رهبری خردمندی بزرگ و ببرکت پیوند ناگسستنی شاه و مردم ، و با اتکاء بقدرت و اراده ملت میتواند عظمت و سر بلندی دیرینه را کسب کند و بزرگی و افتخار برای خود بیافریند .

نیات خیر خواهانه و عالی شاهنشاه ما هر چند نتوانست تا سال ۱۳۳۲ بنا بعللی شکل پذیرد ، و سیر طبیعی خود را بپیماید ، ولی از سال ۳۲ بعد با ریشه کن شدن عوامل نامساعد و بر چیده شدن قدرتهای مخرب ، گامهای بزرگ یکی پس از دیگری برداشته شد ، و اقداماتی بس ارزنده صورت پذیرفت و بدنال آن در ششم بهمن ۱۳۴۱ انقلاب سپید ایران به رهبری شاهنشاه آریامهر آغاز شد ، که نتایج درخشان و پرشکوهی برای کشور بارمغان آورد و دنیائی پر عظمت و افتخار بآن بخشید درسایه تدبیر ناجی

ایران نو، وهمگامی هر چه بیشتر مردم وطنخواه ایران، ثمرات مقاصد عالیه شاهنشاه ایران هر چه نیکوتر عاید کشور گشت و مراحل ترقی بسرعت پیموده شد .

اکنون که مردم شاهدوست و وطنخواه ایران ، سرگرم برپاداشتن جشنی بس بزرگ و پرشکوه میباشد تا گوشه‌ای از احساسات پاک و بی‌آلایش و حق‌شناسی خود را نسبت برهبر خردمند خویش نشان دهند ،
 اکنون که فرد فرد ملت ایران با اشتیاق فراوان بزرگترین و خجسته‌ترین روز تاریخی ، یعنی روز تاجگذاری شاهنشاه خویش را جشن میگیرند ،

وزارت کشور مقتخر است که همراه با انتشار این کتاب که چگونگی تشکیلات و نحوه سازمان این وزارتخانه را از آغاز تاکنون و همچنین نقش و خدمات آنرا روشن میگرداند پاکترین و خالصانه‌ترین تبریکات خود را به پیشگاه شاهنشاه آریامهر تقدیم دارد و بقای دودمان پر افتخار پهلوی را از خداوند بزرگ آرزو نماید .

نگاهی گذشته دور...

قبر از اسلام

برای بررسی تاریخچه وزارت کشور ابتداء باید يك نظر اجمالی به قرن‌های پیش افکند و تشکیلات و سازمان‌های اداری و دولتی ایران را قبل از اسلام مورد مطالعه قرار داد :

تشکیلات و سازمان‌های دولتی ایران قبل از اسلام بر اساس سلطنت و دربار و دو وزیر اداره میشد که یکی از وزرا وزیر و سائل و دیوان انشاء و دیگری وزیر امور اجتماعی بود و از بین این دو نفر، وزیر امور اجتماعی، به کار- های مردم رسیدگی میکرد . وزیر اول بمنزله معاون پادشاه و از امتیازات و اختیارات بیشتری برخوردار بود و رسیدگی به امور عادی و وظائفی که امروز با وزارت کشور است زیر نظر او انجام مییافت .

پس از استیلاء عرب

اما پس از استیلاء اعراب بر ایران ، سازمان‌های اداری کشور دیگرگون شد و بتدریج تشکیلات جدیدی جای آنرا گرفت که بر مبنای مقررات اسلامی و فرمان مقام رسالت استوار بود و تمام سازمان‌ها را در خود تحلیل کرد . در زمان خلافت عمر که فتوحات روزافزون و برق‌آسا توسعه یافت، لزوم ایجاد يك سازمان اداری، تهیه دفتر بیت‌المال، و تعیین مبداء تاریخ احساس شد و برای انجام این امر شورائی تشکیل گردید که در آن مسلمانان،

ایرانی و رومی نیز شرکت داشتند و پس از مشورت و تبادل نظر، بر آن شدند که دفاتر اداری را از روی دفاتر موجود ایرانیان قدیم که بزبان فارسی بود، تنظیم نمایند و اساس کار خویش قرار دهند و در دفتر بیت المال نام رجال اسلام را که در جهانگیری سابقه خدمت درخشان داشتند ثبت و مقرر آنها را بنسبت سابقه شان منظور کنند، و مبداء تاریخ را نیز از محرم سال هجرت بگیرند.

در زمان بنی امیه

اما سازمانهای مختصری که در زمان خلیفه دوم بر اساس بیت المال بوجود آمد بنا بر احتیاجات روزانه توسعه یافت، چنانکه در زمان بنی امیه بودجه در دیوان محاسبات ثبت میشد حکمرانی و فرمانروائی هر يك از ۴۴ کشور اسلامی بيك نفر محول میشد که دارای اختیارات تام بود. هر يك از فرمانروایان در حوزه فرمانروائی خویش وجوهی دریافت میکردند و برای دولت مرکزی میفرستادند.

بجای صدوق بیت المال

«جرجی زیدان» میگوید:

ابوهریره فرماندار بحرین، از ملك بحرین که در تقسیمات اداری آنروز قسمت مهمی از ایران بود، برای عمر مالی فراوان جمع کرد و چون خلیفه

پرسید هان چه بیاوردی؟ گفت پانصد هزار درهم!

عمر تعجب کرد و گفت: آیا خود میدانی چه میگوئی؟ پاسخ داد

آری صد هزار درهم پنج کرت! عمر بالای منبر رفت و گفت: «ای مردم مالی

فراوان رسیده، میخواهید کیل کیل تقسیم کنید، میخواهید بشماره توزیع

نمائید!» همین امر موجب ایجاد صندوق بیت المال مسلمین و سبب ایجاد

دفتر محاسبات و دیوان حسابداری بیت المال و سازمان اداری جدید گردید،

و برای هر مسلمان بر اساس سابقه خدمت او در اسلام عطا یا و مقرری معین

شد و پس از تقسیم، آنچه را که زیاد میآمد در بیت المال نگاه میداشتند، چنانکه

در زمان خلافت هارون الرشید بیش از ۱۰ میلیون دینار، ذخیره صندوق

بیت المال مسلمین را تشکیل میداد.

تقسیم کشور در زمان اسلام

در تقسیمات کشوری، سازمان دولت اسلام که بر اساس دربار خلافت

(سلطنت) و وزارت بوجود آمد عبارت بود از لشکریان «وزارت جنگ»

صندوق بیت المال «وزارت دارائی»، دیوان رسائل، کابینه نخست-

وزیری یا وزارت کشور.

تسکینت دلار در قرن سوم

پس از اینکه ایرانیان استقلال خود را تجدید کردند و از زیر فرمان

اعراب خارج شدند ، در امور اداری همان روشی را که در دوران خلافت بنی عباس معمول بود در پیش گرفتند و بدان عمل کردند .

مخصوصاً در زمان بنی حمدان و آل بویه امیر الامرا و رئیس الرؤساء بجای صدراعظم یا نخست وزیر امر و زوی اطلاق میشد و تشکیلات دولت عبارت بود از: امارت جنگ ، امارت مالیه و خراج ، امارت پست و برید و قاصد ، دیوان قضاء عدلیه ، دیوان مظالم و دارالعدل ، دیوان انشاء ، و اشاره و رمز و توقیعات ، اداره شرطه زیر نظر قضات برای اجرای اوامر ، اداره حجاب (رئیس تشریفات، حاجب الدوله) ، اداره نقابه برای اشراف مسلمین که از سادات بودند و هر يك از موقوفات سهمی داشتند، در این اداره حتی انساب آنها نیز حفظ میشد .

در هر شهر، فرماندار دارای این ادارات بود، که از مجموع مالیات و خراج آن مبلغی بدیوان محاسبات کل خزانه مملکت در سال میپرداخت . این تشکیلات و روشهای معمول در آن ادامه داشت تا زمان صفویه که سازمان اداری سرتاسر کشور ایران تحت يك نظم جدید بترتیب زیر درآمد :

دربار و دیوان صدارت عظمی و مالیه و وزارت خارجه و ارتش و حکام (داروغه) کدخدا (کلانتر) و شهر بانی .

تقدیر دولتی ایران از حکومت قاجاریه

از زمانی که آقامحمد خان قاجار تهران را پایتخت خویش قرارداد

و برای نزدیک شدن به طبرستان و مازندران مقرر سلطنت و حکومت خود را در جای استقرار سلاطین ری معین کرد ، حکومت ، مانند زمان خلافت اموی و عباسی و عصر دیالمه و آل بویه و سلجوقیان، سازمان اداری منظم و مرتبی نداشت و تشکیلات اداری آن عبارت بود از دربار سلطنت و صادرات عظمی .

بتدریج پست و تلگراف و ارتش ایجاد شد و این مؤسسات هر کدام وزارتخانه‌ای مستقل گردیدند و آنگاه بر اساس پیشرفت امور تجاری و ارتباط قهری تجار با خارجیان ، وزارتخانه تجارت تأسیس شد و برای علوم و انطباعات نیز وزارتخانه جداگانه‌ای بوجود آمد .

وزارت کشور یا وزارت عدلیه و امور

سازمان وزارت کشور در دوران زمامداری قاجاریه عبارت بود از يك اداره بزرگ از ادارات تابعه وزارت صدارت عظمی ، یعنی سازمان وزارت کشور جز و نخست وزیری بود ، که گاهی بعنوان رسائل، وزیر معینی داشت وزمانی بعنوان رئیس دیوان دفتر یا دفتر دیوان ، دارای وزیر دفتر بود ، و گاهی نیز امور کشوری زیر نظر وزیر دار الخلافه اداره میشد ، و چون هر شهرستان یا چند شهرستان را بفرمانروائی یکی از شاهزاده‌ها می‌گذاشتند ، شاهزاده‌های حاکم نیز مالک الرقاب حوزدهای حکومتی خود بشمار میرفتند و در سال مبلغی برای دولت مرکزی و پدر تاجدار خود می‌فرستادند و بدین ترتیب وضع عمومی کشور اداره میشد .

برای اینکه تاریخچه وزارت کشور روشن شود باید به آغاز عصر سلطنت فتحعلی شاه قاجار برگشت و بیاری تاریخ، تشکیلات کشوری آن عصر را مورد مذاقه و مطالعه قرار داد:

در اواخر فرمانروائی فتحعلی شاه، برای نخستین بار هنگام معرفی چهار نفر بعنوان همکاران صدراعظم، وزیری نیز بعنوان وزیر داخله انتخاب گردید.

همکاران صدراعظم و یا وزرای چهارگانه آن عصر عبارت بودند از: وزیر داخله، وزیر خارجه، وزیر علوم، وزیر مالیه.

آنگاه در سال ۱۲۷۵ یعنی زمان سلطنت ناصرالدین شاه قاجار هیئت وزیران یا بلفظ خارجی «کابینه» در کشور بوجود آمد.

در این سال پس از آنکه میرزا نصرالله خان اعتمادالدوله نوری معروف به میرزا آقاخان صدراعظم، در نتیجه کامیاب نشدن دولت ایران به فتح و تسخیر هرات، وشکست یافتن در جنگ با دولت انگلیس، از طرف شاه قاجار معزول گردید، بلافاصله ناصرالدین شاه که تحت تأثیر اصول حکومتی دول اروپائی قرار گرفته بود، نخستین هیأت وزیران را تشکیل داد و خود زمام امور را بدست گرفت.

هیأت وزیران مرکب بود از وزیر که هر یک دارای وزارتخانه مستقلی بودند: وزارت داخله، وزارت خارجه، وزارت جنگ، وزارت عدلیه، وزارت مالیه، وزارت علوم و معارف، وزارت وظایف.

هیأت وزیران از اعضائی باین شرح ترکیب یافت:

(۱) - میرزا محمد خان سپهسالار اعظم

- (۲) - میرزا سعید خان مؤتمن الملك
 (۳) - میرزا محمد صادق قائم مقام امین الدوله
 (۴) - میرزا یوسف خان مستوفی الممالک آشتیانی
 (۵) - عباسقلی خان معتمد الدوله جوانشیر
 (۶) - میرزا فضل‌الله نصیر الملك
 از میان این هیأت میرزا یوسف خان مستوفی الملك سمت وزیر داخله را
 داشت .

نکته‌ای که ذکر آن ضروری مینماید این است که در اوائل تشکیل
 وزارتخانه‌های مذکور، نسبت بکار هیأت وزیران اهمیت مخصوص داده شد
 واقدامات انجام شده از طرف آنان مورد توجه خاص ناصرالدین شاه قرار
 گرفت ، بطوری که شاه لقب صدراعظمی را تا مدتی از میان برداشت .

هرچند پس از چند سال یعنی در سال ۱۲۸۱ باردیگر میرزا محمد
 خان سپهسالار اعظم، با قدرت فراوان بعنوان شخص اول دولت روی کار آمد
 ولی عنوان صدارت را نداشت و هیأت وزرا نیز همانطور باقی بود تا هنگام
 وزارت میرزا محمد حسین خان مشیرالدوله قزوینی معروف به سپهسالار
 اعظم که لقب صدارت اعظم را دوباره احراز کرد در این هنگام هیأت وزرا
 رونق تازه‌ای یافت و بسبب کشورهای غربی تشکیل گردید . ولی پس از عزل
 مشیرالدوله بنا بپاره‌ای مقتضیات طبیعی ، سلطنت استبدادی اهمیت و اعتبار
 خود را ازدست داد و بخصوص از عهد صدارت میرزا علی اصغر خان اتابک -
 اعظم بجز اسمی از آن باقی نماند .

در زمان مشروطیت

پس از طلوع مشروطیت ، مجلس شورایملى ترتيب سابق را بهم زد و بکلى وضع دگرگون شد و هیأت وزرا درمقابل مجلس مسئول اعمال خود گردید و این وزراء میباید رسماً مورد اعتماد مجلس باشند.

بمانند دنیای متمدن و طبق سنت های دموکراسی و اصول مشروطه رئیس الوزرا مسئول و مکلف بر تشکیل هیأت دولت و تعیین وزرا گشت و باین ترتیب رسم کهن ایران بهم خورد .

مالیه مرکزیت یافت ، خود مختاری حکام از بین رفت ، و متعاقب آن حسابها در وزارت دارائی تمرکز پیدا کرد و حکام و ولات حقوق و وظیفه از خزانه عمومی دریافت نمودند .

بصورت سازمانک روپا

همزمان با این تغییرات وزارت کشور که سهم بزرگی از کابینه های دولت را در امور اداری کشور داشت از صدارت عظمی تفکیک گردید و طبق سازمان جدید اروپائی شروع بکار کرد .

بعد از صدور فرمان مشروطیت در چهاردهم مرداد ماه ۱۲۸۶ شمسی ، اولین مجلس شورایملى در روز یکشنبه ۱۸ شعبان در قصر گلستان بوسيله مظفرالدین شاه افتتاح گردید .

وزراء كشور

در نوزدهم ذیحجه ۱۲۸۵ میرزا نصرالله خان مشیر الدوله رئیس -
الوزراء وقت هنگام معرفی وزیرای کابینه خود بمجلس شورایملی وزیر
افخم را بمنوان وزیرداخله معرفی کرد ودرششم صفر ۱۳۲۵ مطابق با دوم
فروردین ماه ۱۲۸۶ وزیرافخم رئیس الوزراء شد ودرمدت ۴۰ روز زمامداری
وزارت داخله را نیز شخصاً اداره نمود .

میرزا علی اصغر خان اتابک که در ۱۲ اردیبهشت ماه ۱۲۸۶ رئیس -
الوزرا شد درمدت ۴ ماه زمامداری خود نیز وزیر داخله بود .

همچنین در کابینه سوم مشروطیت، مشیرالسلطنه رئیس الوزرا در
حکومت ۳۴ روزه خود پست وزارت داخله را بعهده داشت .

در زمان رئیس الوزرائی ناصرالملک - آصف الدوله بمدت ۵۶ روز
با عنوان وزیر داخله این وزارتخانه را اداره نمود ، در کابینه پنجم که
نظام السلطنه رئیس الوزرا بود آصف الدوله از ۱۶ ذیقعده تا ۱۲ محرم و
نظام السلطنه از ۱۵ محرم تا ۲۵ محرم ۱۳۲۶ وزیرداخله شد. وی در تاریخ
نهم اسفند ۱۲۸۶ بسمت رئیس الوزرا انتخاب گردید و طی ۹۳ روز حکومت
خود عنوان وزیر داخله را نیز برای خود حفظ نمود .

مشیر السلطنه در معرفی کابینه خود بتاريخ ۱۴ ربیع الثانی ۱۳۲۶
تا پایان مدت حکومت خود که تا بیست و سوم جمادی الثانی ۱۳۲۶ طول
کشید ، با عنوان رئیس الوزرائی خود را وزیرداخله نیز معرفی کرد .

کابینه هشتم را نیز مشیر السلطنه تشکیل داد ، این کابینه در ۲۳ جمادی الثانی ۱۳۲۶ روز بمباران مجلس روی کار آمد و پنجاه روز دوام داشت ، در این کابینه نیز رئیس الوزرا وزیر داخله بود .

در کابینه نهم (استبداد صغیر) مشیر السلطنه از ۱۲ ذیحجه ۱۳۲۶ تا ربیع الثانی ۱۳۲۷) بازهم وزیر داخله ، شخص رئیس الوزرا بود . در حکومت ناصر الملک ، فرما نفرما وزارت داخله را بعهدہ داشت و در کابینه اول از مشروطیت دوم، سردار اسعد حاجی علیقلیخان وزیر داخله شد .

در کابینه سپهدار اعظم ، سردار اسعد وزیر داخله بود ولی در ترمیم کابینه بتاريخ ۱۷ ربیع الثانی ۱۳۲۸ سپهدار اعظم رئیس الوزرا ، اداره امور وزارت داخله را نیز بعهدہ داشت .

در کابینه مستوفی الممالک وزارت داخله با فرما نفرما وعین الدوله بود .

مستشار الدوله در کابینه محمد ولی خان سپهدار اعظم وزیر داخله شد و در حکومت ۵ روز سپهدار اعظم سمت وزارت داخله با وثوق الدوله بود .

در زمان رئیس الوزرائی صمصام السلطنه بختیاری از ۲ مرداد تا ۷ آذرماه ۲۹ قوام السلطنه بسمت وزیر داخله انتخاب شد و سرانجام در ترمیم کابینه صمصام السلطنه رئیس الوزراء ، اداره امور وزارت داخله را نیز عهده دار گردید .

در کابینه پرنس علاء السلطنه ، عین الدوله وزیر داخله شد و در کابینه ای

سپهبدار اعظم

فرما نقر ما

علی اصغر خان اتا بك اعظم

آصف الدوله

وزير اعظم

مشير الدوله

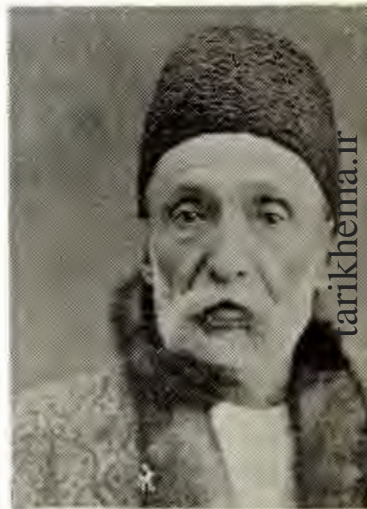
صمصام السلطنه

عين الدوله

احتشام السلطنه

نظام السلطنه

قوام الدوله

مستوفى الممالك

مردار اسعد

حاج مخبر السلطنه

مشير السلطنه

وثوق الدوله

قوام السلطنه

سردار منصور

حكيم الملك

سيد محمد تادين

عدل الملك

mandegar.tarikhema.org

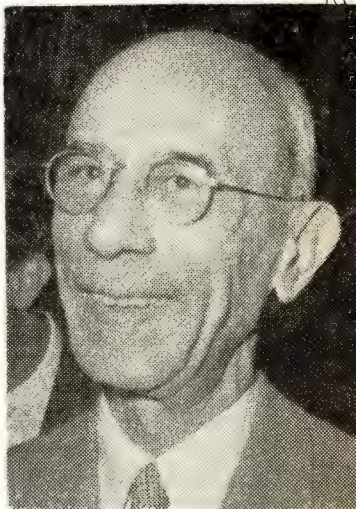
tarikhema.ir

فرخ

سعد

منصور الملك

اسامی وزراء کشور از ابتدای تشکیل وزارت کشور تا امروز

وزیر داخله	۱- وزیر افخم
رئیس الوزراء و وزیر داخله	۲- وزیر افخم
»	۳- میرزا علی اصغر خان اتابک
»	۴- مشیر السلطنه
وزیر داخله	۵- آصف الدوله
رئیس الوزراء . وزیر داخله	۶- نظام السلطنه
»	۷- مشیر السلطنه
وزیر داخله	۸- فرمانفرما
»	۹- سردار اسعد حاجی علیقلیخان
»	۱۰- سردار اسعد
رئیس الوزراء . وزیر داخله	۱۱- سپهبد اعظم
وزیر داخله	۱۲- فرمانفرما
»	۱۳- عین الدوله
»	۱۴- مستشار الدوله
»	۱۵- وثوق الدوله
»	۱۶- قوام السلطنه
رئیس الوزراء . وزیر داخله	۱۷- صمصام السلطنه
وزیر داخله	۱۸- عین الدوله
»	۱۹- مستشار الدوله
»	۲۰- فرمانفرما
رئیس الوزراء . وزیر داخله	۲۱- مستوفی الممالک
»	۲۲- فرمانفرما

- » » ۲۳- سپهسالار اعظم
- وزیر داخله ۲۴- سردار منصور
- » ۲۵- مستشار الدوله
- رئیس الوزراء . وزیر داخله ۲۶- عین الدوله
- » » ۲۷- مستوفی الممالک
- وزیر داخله ۲۸- مخبر السلطنه
- رئیس الوزراء . وزیر داخله ۲۹- صمصام السلطنه
- » » ۳۰- وثوق الدوله
- وزیر داخله ۳۱- حشمت الدوله
- رئیس الوزراء . وزیر داخله ۳۲- سپهدار اعظم
- کفیل داخله ۳۳- دادگر عدل الملک
- رئیس الوزراء . وزیر داخله ۳۴- قوام السلطنه
- » » ۳۵- مشیر الدوله
- کفیل ۳۶- منصور الملک
- رئیس الوزراء . وزیر داخله ۳۷- مستوفی الممالک
- وزیر داخله ۳۸- ادیب السلطنه
- کفیل ۳۹- اعتلاء السلطنه
- وزیر داخله ۴۰- میرزا قاسم خان صور اسرافیل
- » ۴۱- امیر اقتدار
- کفیل ۴۲- منصور الملک
- وزیر داخله ۴۳- قوام الدوله
- » ۴۴- عدل الملک دادگر
- رئیس الوزراء . وزیر داخله ۴۵- مستوفی الممالک
- وزیر داخله ۴۶- حاج میرزا محمود علامیر
(احتشام السلطنه)
- » ۴۷- فاطمی

- » ۴۸- میرزا حسین خان سمیعی
- » ۴۹- علی منصور
- » ۵۰- زرین کفش
- » ۵۱- محمود جم
- کفیل ۵۲- ابوالقاسم فروهر
- وزیر داخله ۵۳- فروهر
- کفیل ۵۴- فریدونی
- وزیر داخله ۵۵- علی اصغر حکمت
- معاون کل ۵۶- سعید سمیعی
- وزیر داخلی ۵۷- علی سهیلی
- » ۵۸- سر لشکر امان الله جهانبانی
- » ۵۹- سپهبد امیر احمدی
- » ۶۰- عامری
- » ۶۱- کاظمی
- » ۶۲- سهیلی
- » ۶۳- سید مهدی فرخ
- » ۶۴- باقر کاظمی
- » ۶۵- جواد عامری
- » ۶۶- فرج الله بهرامی
- » ۶۷- سمیعی نایب السلطنه
- » ۶۸- تدین
- » ۶۹- هژیر
- » ۷۰- سروری
- نخست وزیر. وزیر کشور ۷۱- حکیمی
- » ۷۲- صدر
- کشور ۷۳- فهیمی
- » ۷۴- الهیار صالح

- ۷۵- قوام
 ۷۶- آق اولی
 ۷۷- سپهبد امیر احمدی
 ۷۸- ساعد
 ۷۹- دکتر اقبال
 ۸۰- دکتر اقبال
 ۸۱- اسدالله علم
 ۸۲- ابراهیم زند
 ۸۳- عز الممالک اردلان
 ۸۴- رزم آراء
 ۸۵- امان الله اردلان
 ۸۶- سر لشگر زاهدی
 ۸۷- امیر علائی
 ۸۸- امیر تیمور کلالی
 ۸۹- الهیار صالح
 ۹۰- مصطفی قلی رام
 ۹۱- صدیقی
 ۹۲- سرتیپ جهانبانی
 ۹۳- دکتر فتح الله جلالی
 ۹۴- سر لشگر باتمانقلیج
 ۹۵- رحمت اتابکی
 ۹۶- سپهبد علوی مقدم
 ۹۷- سپهبد عزیزی
 ۹۸- دکتر سید مهدی پیراسته
 ۹۹- دکتر جواد صدر
 ۱۰۰- مهندس عبدالرضا انصاری
- نخست وزیر . وزیر کشور
 کشور
 وزیر کشور
 نخست وزیر . وزیر کشور
 سرپرست وزارت کشور
 وزیر کشور
 »
 »
 »
 نخست وزیر و وزیر کشور
 کشور
 »
 »
 »
 »
 »
 »
 معاون
 وزیر کشور
 »
 »
 وزیر کشور
 »
 »
 »
 »

سيهسالار

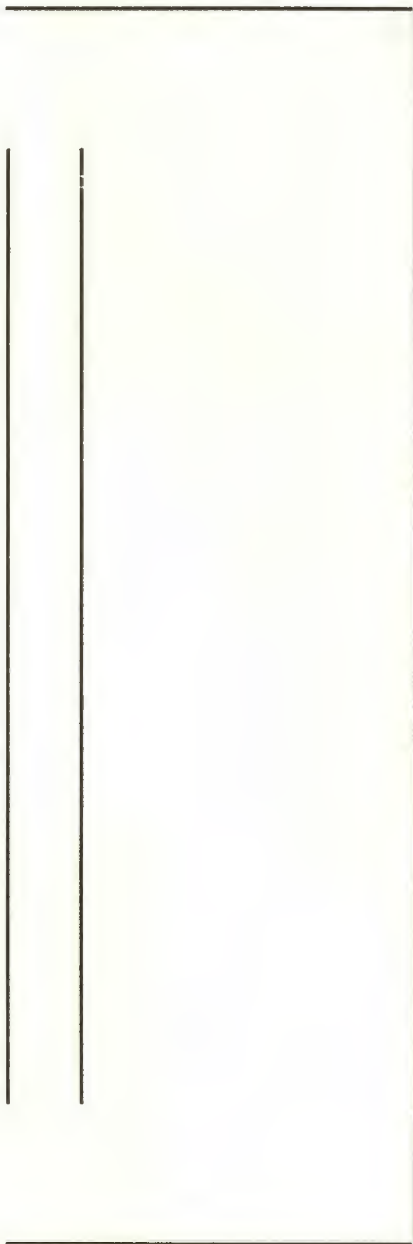

mandegar.tarikhema.org

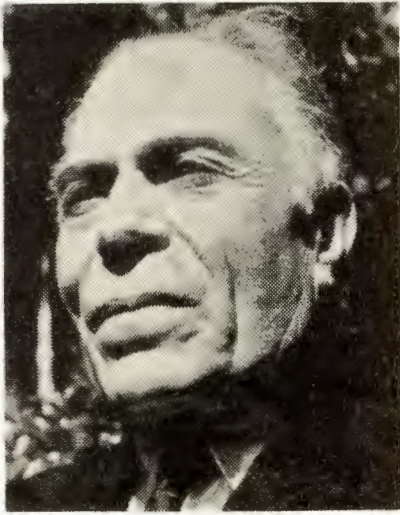
صوراسرافيل

اديب السلطنه

tarikhema.ir

چوادامری

سپهدآقاولی

نام

سپیدچہائی

سپید غزینی

که میرزا حسن مستوفی الممالک سمت رئیس الوزرائی یافت وزارت داخله سرپرستی نداشت .

در حکومت ۴۲ روزه مشیرالدوله که تا هفتم اردیبهشت ماه ۱۲۹۴ دوام یافت ، مستشارالدوله مجدداً وزیر داخله شد .

وزارت داخله حکومت عین الدوله با فرما نفرما بود و میرزا حسن مستوفی الممالک رئیس الوزرا، وزارت داخله را نیز اداره مینمود، فرما نفرما در زمان رئیس الوزرائی خود که از ۱۵ دیماه تا ۱۲ اسفند ۱۲۹۴ دوام یافت وزارت داخله را نیز شخصاً اداره کرد .

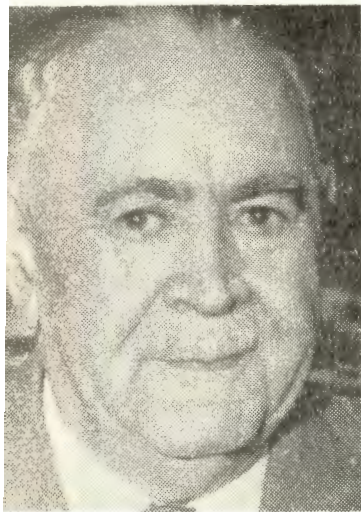
بالاخره محمد ولیخان تنکابنی سپهسالار اعظم رئیس الوزرا نیز عنوان وزارت داخله را برای خود حفظ نمود .

عنوان وزارت داخله در کابینه وثوق الدوله با سردار منصور بود ، وزیر داخله کابینه مجدد پرنس علاء السلطنه، مستشارالدوله گردید اما وزیر داخله کابینه عین الدوله معلوم نیست و گفته اند که عین الدوله خود با عنوان رئیس الوزرا وزارت داخله را نیز اداره میکرد .

میرزا حسن مستوفی الممالک که از هفتم دیماه ۱۲۹۶ تا ۱۵ اردیبهشت ماه ۱۲۹۷ رئیس الوزرا بود مدتی خود وزارت داخله را اداره نمود و بعداً اداره آنرا به مخبر السلطنه محول کرد .

صمصام السلطنه رئیس الوزرا از ۸ اردیبهشت ماه ۱۲۹۷ تا یازدهم مرداد ماه ۱۲۹۷ خود وزارت داخله را نیز اداره نمود .

وثوق الدوله نیز با عنوان رئیس الوزرا از یازدهم مرداد ماه ۱۲۹۷ تا سوم تیرماه ۱۲۹۹ وزیر داخله بود .

محمود جوم

علی اصغر خان حکمت

در کابینه مشیرالدوله وزارت داخله را حشمت الدوله بعهدہ داشت. فتح الله خان سپهدار اعظم از پنجم آبانماه ۱۲۹۹ تا ۱۵ بهمن ۱۲۹۹ رئیس-الوزرا و وزیر داخله بود و در ترمیم کابینه تا سوم حوت ۱۲۹۹ عنوان وزیر داخله را برای خود حفظ نمود.

میرزا حسین خان دادگر (عدل الملك) در کابینه سوم اسفندماه ۱۲۹۹ که سید ضیاءالدین طباطبائی رئیس الوزرائی آنرا بعهدہ داشت اداره وزارت داخله را عهده دار گردید.

از چهاردهم خرداد ۱۳۰۰ تا پنجم آبانماه ۱۳۰۲ زمان رئیس-الوزرائی سردار سپه به ترتیب:

قوام السلطنه، میرزا حسن خان مشیرالدوله، پیرنیا، مستوفی-الممالک وزیر داخله بودند و چندی نیز سمت کفالت وزارت داخله با منصورالملک و اعتلاء السلطنه بود.

علی سهیلی

باقر کاظمی

کابینہ سردار سپہ

وزیر داخلہ کابینہ اول سردار سپہ ، میرزا قاسم خان صور اسرافیل بود و در کابینہ دوم امیر اقتدار قوام الدولہ و چندی نیز منصور الملک با سمت کفیل عہدہ دار ادارہ وزارت داخلہ شد .

میرزا محمد علی خان زکاء الملک فروغی رئیس الوزرا نیز میرزا حسین خان دادگر (عدل الملک) را بعنوان وزیر داخلہ کابینہ خود معرفی کرد .

میرزا حسن خان مستوفی (مستوفی الممالک) مدتی با عنوان رئیس-الوزرا ، وزیر داخلہ بود و چندی نیز وزیر داخلہ حکومت او حاج میرزا

محمود ملامیر (احتشام السلطنه) ومیرزا باقر کاظمی بودند .
 مدتی وزارت داخله حکومت حاج منبر السلطنه هدایت، بامیرزا حسین
 خان سمیعی ومیرزا علیخان منصور بود وچندی نیز زرین کفش کفالت وزارت
 داخله را بعهدہ داشت .
 میرزا محمود خان جم وزارت داخله کابینہ میرزا محمد علیخان
 فروغی وابوالقاسم فروهر کفالت وزارت داخله کابینہ میرزا محمودخان جم
 را عہدہ دار بودند .
 در کابینہ پنجاہ وسوم کہ از اول مہر ۱۳۱۶ تا سوم آبان ۱۳۱۸ ادامہ
 داشت مدتی فروهر وزیر داخله ، فریدونی کفیل وزارت داخله وعلی اصغر
 حکمت وزیر داخله بود .

تعمیر نام وزارت درخما

در زمان حکومت دکتر احمد متین دفتری عنوان نخست وزیر جای
 رئیس الوزرا وعنوان وزارت کشور جای وزارت داخله را گرفت .
 در همین زمان علی اصغر خان حکمت مدتی وزیر کشور بود وچندی
 نیز سعید سمیعی با سمت معاونت ، اداره امور وزارتخانه را بعہدہ داشت .
 در کابینہ منصور ، سمت وزارت کشور با سپیلی بود و وزارت کشور
 کابینہ پنجاہ وششم با عامری بود .

در زمان نخست وزیری محمد علی فروغی از ۲۰ شهریور ۱۳۲۰ ، تا
 ۱۲ آذر ۱۳۲۰ سر لشکر امان اللہ جہانبانی وزیر کشور بود و در ترمیم

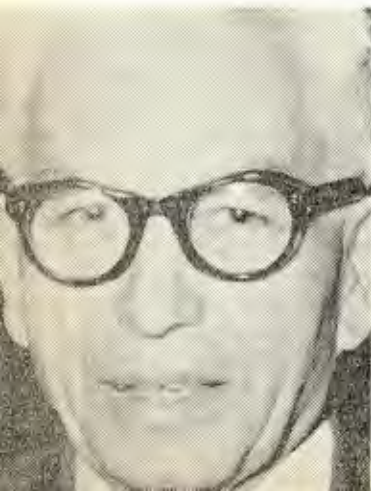

فروهر

سپهبد امیر احمدی

اردلان

ابراهیم زند

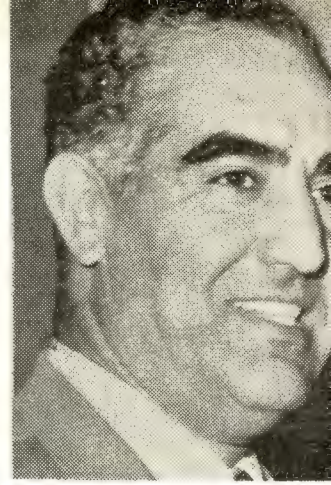
سپهبد زاهدی

سپهبد رزم آرا

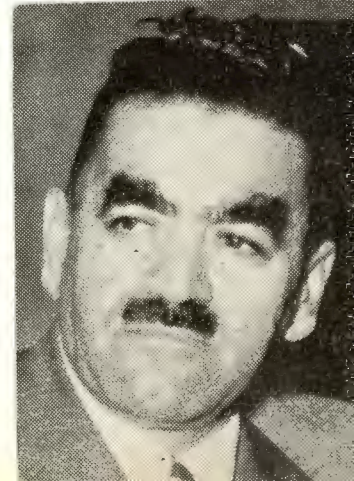
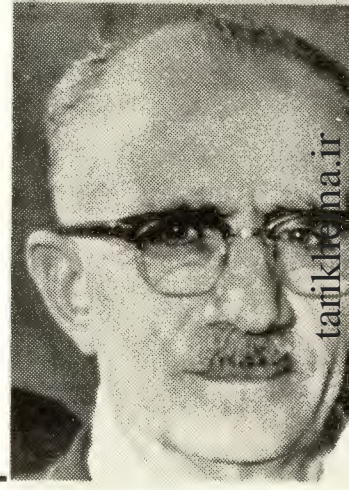
عبدالحسین هژیر

دکتر اقبال

الهیاریصاح

با نما تلیج

امیر اسدالہ علم

سر کیم جہا نانی

دکتر جلالی

دکتر پیراسته

اتا جی

دکتر جوادپور

آقای عبدالرضا انصاری وزیر کشور کنونی ایران در سال ۱۳۰۴ متولد شده است . آقای انصاری تحصیلات متوسطه خود را در دبیرستان های فیروز بهرام والبرز تهران انجام داد و در سال ۱۳۲۵ از دانشگاه تهران موفق باخذ درجه مهندسی کشاورزی گردیده و از پائیز سال ۱۳۲۵ خدمات دولتی خود را در وزارت کار آغاز نمود . وی پس از دو سال برای ادامه تحصیل در رشته اقتصاد عازم آمریکا شد و بعد از اخذ درجه فوق لیسانس از دانشگاه یوتا (آمریکا) وطنی دوره عالی اقتصاد در سال ۱۳۳۰ بایران مراجعت نمود و از طرف وزارت اقتصاد ملی مأمور خدمت در هیئت عملیات اقتصادی آمریکا در ایران گردید .

آقای انصاری مدتی بعد بسمت معاون مخصوص رئیس کل اصل چهار در ایران منصوب شد و در سال ۱۳۳۳ بسمت قائم مقام رئیس ایرانی صندوق مشترک ایران و آمریکا برای توسعه امور اقتصادی انتخاب گشت در سال ۱۳۳۸ بسمت وزیر کار وارد کابینه آقای دکتر اقبال شد و در شهریور ۱۳۳۹ بسمت اولین مدیر عامل سازمان نو بنیاد آب و برق خوزستان منصوب شد و در تیرماه ۴۳ با حفظ سمت با ستاد داری خوزستان رسید. آقای انصاری از تاریخ مرداد ۱۳۴۵ بسمت وزیر کشور کابینه آقای هویدا انجام وظیفه میکند .

کابینه ، سپهبد امیراحمدی ومدتی نیز کاظمی عهده‌دار امور وزارت کشور بودند .

عنوان وزیر کشور در کابینه علی سهیلی مدتی با خود وی بود وبعد سید مهدی فرخ وزیر کشور شد ، در کابینه احمد قوام ، باقر کاظمی ، جواد عامری ، فرج‌الله بهرامی مدتی وزیر کشور بودند .

علی سهیلی بعد از کابینه قوام مدتی نخست وزیر و وزیر کشور بود در کابینه اوسمیعی ، تدین ، عبدالحسین هژیر ، بوزارت کشور رسیدند . عبدالحسین هژیر در کابینه ساعد نیز همچنان وزیر کشور بود .

محمد سروری ومرتضی قلی بیات نیز در همین کابینه سمت وزارت کشور را بعهده داشتند .

ابراهیم حکیمی (حکیم الملك) و محسن صدر (صدر الاشراف) مدتی باعنوان نخست وزیری ، وزیر کشور بودند و در کابینه شصت وهشتم مدتی خلیل فهیمی والیهیار صالح وزیر کشور شدند .

احمد قوام، قوام السلطنه از ۸/۱۱/۲۴ تا ۲۸ خرداد ۱۳۲۶ نخست وزیر و وزیر کشور بود و در کابینه هفتاد ودوم سمت وزارت کشور بعهده سر لشکر فرج‌الله آقا اولی بود .

احمد قوام مجدداً از ۱۹ شهر یور ۲۶ تا ۱۹ آذر ۲۶ نخست وزیر و وزیر کشور گشت. کابینه هفتاد وچهارم را ابراهیم حکیمی تشکیل داد و در حکومت او چندی سر لشکر آقا اولی و سپهبد امیراحمدی عهده دار امور وزارت کشور بودند .

عبدالحسین هژیر نخست وزیر از ۳۱/۶/۲۷ مدتی وزارت کشور

را خود اداره نمود و چندی نیز وزیر کشور کابینه او خلیل فهیمی بوده است .

در کابینه ساعد ، مدتی نخست وزیر ، شخصاً وزارت کشور را اداره نمود و چندی نیز سرپرستی وزارت کشور با دکتر منوچهر اقبال وزیر فرهنگ وقت بود ، دکتر اقبال از ۲۷/۱۲/۲۱ تا ۲۸/۱۰/۲۱ وزیر کشور بود و بعد از ایشان به ترتیب امیر اسدالله علم و ابراهیم زند ، وزرای کشور کابینه ساعد شدند .

در کابینه علی منصور نیز تا مدتی ابراهیم زند عهده دار امور وزارت کشور بود و بعد ، این سمت به حاج عزالمالک اردلان محول شد . سپهد حاجی علی رزم آراء با عنوان نخست وزیری تا مدتی امور وزارت کشور را اداره مینمود و بعد امان الله اردلان را بسمت وزیر کشور معرفی کرد .

وزیر کشور کابینه حسین علاء سر لشکر زاهدی بود ، در کابینه دکتر مصدق نیز مدتی سر لشکر زاهدی و بعد از ایشان امیر علائی ، الهیار صالح ، مصطفی قلی رام ، دکتر صدیقی وزیر کشور بودند و امیر تیمور کلالی نیز با سمت وزیر کار ، عهده دار امور وزارت کشور بود .

در کابینه سپهد زاهدی ، سر تیپ محمد حسین جهانبانی با سمت معاون نخست وزیر ، امور وزارت کشور را نیز بعهده داشت .

امیر اسدالله علم در کابینه خود حسین علاء را به سمت وزیر کشور برگزید .

در کابینه دکتر اقبال ، فتح الله جلالی ، تیمسار سر لشکر با تما نقلیچ و

رحمت الله اتابکی امور وزارت کشور را بعهدہ داشتند .

مهندس شریف امامی، تیمسار سپهبد مهدیقلی علوی مقدم را بسمت وزیر کشور برگزید و در ترمیم کابینه ایشان، وزیر کشور تیمسار سپهبد صادق عزیزی بود . در ترمیم مجدد کابینه امیر اسدالله علم، دکتر سید مهدی پیراسته وزیر کشور شد . .

در کابینه حسنعلی منصور و امیر عباس هویدا مدتی جواد صدر وزیر کشور بود تا اینکه هویدا نخست وزیر وقت، مهندس عبدالرضا انصاری را در تاریخ ۲۰/۴/۴۵ بسمت وزیر کشور معرفی نمود .

کاخ رفیع ومدن وزارت کشور ، واقع درخیابان جنوبی پارکشهر ، یکی از بناهای با عظمت وزیبای پایتخت بشمار میرود که درعین حال دارای تمام تجهیزات جدید میباشد . این بنای زیبا که قریب ۴۰۰۰۰ متر زیر بنا دارد دارای یکدستوران، ۱۵۰ اتاق بزرگ ، ده طبقه و دوسالن کوچک وبزرگ کنفرانس باتمام وسایل ارتباطی ومخابراتی بگنجایش ۷۰۰ و ۴۵۰ نفر است، که تماماً توسط مهندسان ایرانی وزارت کشور طرح ریزی وساختمان وتکمیل گردیده است.

سازمان وزارت کشور در زمان قاجاریه

تشکیل دولت

فرمان مشروطیت بعد از سالها تلاش مداوم و پی گیر وطن خواهان ، و جانبازی رادمردان دلیر وفداکار ، در ۱۴ جمادی الثانی سال ۱۳۳۴ قمری از طرف مظفرالدین شاه صادر شد و متعاقب آن مجلس شورای ملی تشکیل گردید .

اساس کار سازمان وزارت کشور کنونی بموجب قانون ایالات و ولایات مصوب ۱۴ ذی قعدة ۱۳۲۵ قمری پی ریزی شد و کشور ایران از لحاظ تقسیمات داخلی قانوناً به چهار ایالت (ایالات آذربایجان ، خراسان ، کرمان ، فارس) و چندین ولایت درجه اول و دوم و سوم و چهارم تقسیم گردید و چند بلوک (نایب الحکومة نشین) نیز معین شد و برای هر یک از دهات ضابطه و کدخدائی پیش بینی گشت و تشکیل اداره ژاندارمری (قرا سورانی) و نظمیه (شهربانی) برای کشور در نظر گرفته شد و مدتی بر طبق آن عمل و اجرا می گردید . ولی در این مدت ، وزارتخانه ها سازمان کاملی نداشتند فقط با چند نفر کارمند از قبیل منشی و ثبات و ضباط اداره میشدند .

از اواخر دوره دوم مجلس شورای ملی بودجه برای چهار ماهه آخر

سال تعیین و تصویب شد و سازمان اداری وزارت کشور از اول دوره سوم تنظیم و بودجه آن تصویب گردید .

طبق این سازمان در ایران چهار ایالت و ۳۸ حکومت مستقل و ۱۲۷ نایب الحکومه پیش بینی شده بود و ترتیبات آن‌ها با اختلاف کمی تا سال ۱۳۱۶ شمسی عمل و اجراء میشد .

فرمان مشروطیت

از آنجائیکه فرمان مشروطیت در ۱۴ جمادی الثانی ۱۳۲۴ از طرف مظفرالدین شاه قاجار صادر شد بدینجهت مجلس شورای ملی را عدل مظفر گفته اند .

اولین صدر اعظم مشروطه میرزا نصرالله خان مشیر الدوله نائینی بود ، اما پس از درگذشت مظفرالدین شاه و جلوس محمد علی شاه بتخت سلطنت ، مشیرالدوله از صدارت برکنار و امین السلطنه بجای وی انتخاب گردید . در ماه رجب سال ۱۳۲۵ قمری موقعی که اتابک از مجلس شورای ملی خارج میشد بقتل رسید و محمد علی شاه ، میرزا ابوالقاسم خان ناصر- الملک را بصدارت برگزید .

در تاریخ دوم ماه صفر ۱۳۲۵ که مشیرالدوله از جانب محمد علی شاه معزول گشت ، هیأت وزرا بریاست سلطانه علی خان وزیر افخم تشکیل یافت ، و در ۲۵ ربیع الاول همان سال میرزا حسنخان محتشم السلطنه به - معاونت رئیس الوزرا و وزارت داخله منصوب شد .

محمد علی شاه در ۲۱ جمادی الاولی سال ۱۳۲۶ تصمیم گرفت که مجلس شورا یملی را با قوه قهریه منحل نماید ، اما با مخالفت سرسختانه ملیون و وطنخواهان مواجه گردید و پس از زدو خورد ملیون بادولت و پیروزی آنان ، محمد علی شاه بسفارت روس پناه برد و بعد از چندی از مقام سلطنت معزول گردید ، و متعاقب آن در ۲۸ جمادی الاخر ۱۳۲۷ احمد شاه فرزند ۲۱ ساله او بسطنت برگزیده شد و نیابت سلطنت بمرحوم عضدالملک محول گردید .

پس از او ناصر الملک ، نایب السلطنه شد و در این هنگام کابینه ای بریاست محمد ولی خان سپهدار (۱۷ ذی القعدة سال ۱۳۲۷) بشرح زیر تشکیل گردید :

سپهدار اعظم	نخست وزیر و وزیر جنگ
سردار احمد	وزیر داخله
علاء السلطنه	وزیر خارجه
وثوق الدوله	وزیر مالیه
مشیر الدوله	وزیر عدلیه
سردار منصور	وزیر پست و تلگراف
ضیاء الدوله	وزیر علوم اوقاف

در این مدت وزارت داخله تشکیلات منظمی نداشت و سازمان آن بوسیله چند نفر عضو اداره میشد تا اینکه در سال ۱۳۲۷ که قوام السلطنه بمعاونت وزارت داخله منصوب گشت تشکیلات اداری وزارت داخله را بشکل دیگری زیر تغییر داد :

اداره کابینه: شامل مرموزات و ارسال مراسلات ضبط کل و بایگانی
 اداره شمال، اداره جنوب - اداره شرق - اداره غرب - اداره مرکز - اداره
 انتخابات و حفظ الصحه - اداره محاسبات - اداره تفتیش - اداره پرسنل .

تتمه تسمیر ولایت و ولایات و سمرقند حکام

قوام السلطنه در تاریخ ۲۷ رجب سال ۱۳۲۹ در کابینه صمصام السلطنه
 بوزارت داخله منصوب شد و قانون تقسیمات کشوری به چهار ایالت و ولایات
 درجه ۲ و ۱ در بودجه سال ۱۳۲۹ قمری از تصویب گذشت .

حکومت های درجه اول شامل: رشت، گرگان، مازندران و
 کرمانشاهان و درجه دوم مانند قزوین، همدان، زنجان، قم، کاشان و
 غیره بود .

در سال ۱۳۳۰ مستشارانی از خارج با تصویب مجلس شورای ملی
 استخدام گردیدند. از آن جمله مسیود و فروین از فرانسه برای سازمان وزارت
 داخله، ژنرال دامارسن از سوئد برای ژانداره ری و کلنل وستاهل از سوئد برای
 نظمیة .

آنگاه بر حسب فرمان همایونی و بموجب قانون تشکیل ایالات و
 ولایات، سازمان اداری وزارت کشور بدین طریق برقرار شد :

(۱) - اداره کل ایالات و ولایات که عبارت بود از: دایره شمال، دایره
 جنوب، دایره غرب، دایره شرق .

(۲) - اداره کل مرکز شامل: اداره تأمینات - دایره انتخابات، دایره مرکزی، دایره محاسبات .

(۳) - اداره کابینه: شامل دفتر و دارالانشاء، مرموزات، انطباعات، ارسال مراسلات ، اداره تفتیش .

(۴) - اداره پرسنل .

عنوان مدیر کل دوره ایالات و ولایات، در این هنگام با دایب السلطنه بود و فہیم الدولہ مصطفی قلی ہدایت سمت مدیر کلی دایره مرکزی را داشت و مترجم الملک مدیر کل اداره کابینه بود .

تأسیسات ژاندارمری ابتدا در مرکز و بعد بنقاط جنوبی و قسمتهای شمالی و شرق و غرب امتداد یافت . و تشکیلات اداره نظمیه در تہران ، رشت و مشهد شروع بکار کرد . بہمین طریق ، این تشکیلات و سازمانها بکار خود ادامه داد تا پایان سال ۱۳۳۴ قمری کہ سازمان آنها تغییر یافت . بدینصورت کہ دو اداره کل حذف گردید و ادارات دیگر برقرار شد و در ہمین موقع بجای دایره ، کلمہ اداره ولایتی معمول و مصطلح گشت .

در سال ۱۳۳۴ ایران دارای ۴ ایالت ، ۱۲۷ نایب الحکومہ و ۳۸ حکومت ولایتی بود ، ولی در سال ۱۳۱۶ شمسی بہ ۱۰ استان و ۴۹ شهرستان تقسیم گردید .

امادر سال ۱۳۲۶ با تصویبنامہهای شماره ۲۹۰ و ۱۸۷ یجاد ولایات دارای نایب الحکومہ، بموجب قانون تصویب شد و ۴۴۰۰۰ دہ و ۱۶۰۰۰ دہستان بدست ضابطین و کدخدایان سپردہ شد .

از آنجا کہ در سال ۱۳۳۰ و سال ۱۳۳۴ قمری ساختمان وزارت کشور

(عمارت سر در باغ گلستان و محل فعلی وزارت دارائی که سابقاً بنام عمارت نظامیه موسوم بود) دستخوش حریق گردید و تمام اسناد و مدارک سازمان اداری آن سوخت ، تحقیقاً قبل از سال ۱۳۰۶ اسنادی که بتوان بدان استناد نمود در اختیار نیست .

قانون تشکیل ایالات و ولایات و دستورالعمل حکام، در ۱۴ ذی قعدة ۱۳۲۵ بصورت مواد ذیل بتصویب رسید :

ماده ۱- مملکت محروسه ایران برای تسجیل امور سیاسی با ایالات تقسیم میشود .

ماده ۲- ایالت قسمتی از مملکت است که دارای حکومت مرکزی و ولایات حاکم نشین جزء است و فعلاً منحصر به چهار ایالت است .
 ۱) - آذربایجان - ۲) - کرمان - بلوچستان) - ۳ - فارس -
 ۴- خراسان .

ماده ۳- ولایت قسمتی از مملکت است که دارای یک شهر حاکم نشین و توابع باشد اعم از اینکه حکومت آن تابع پایتخت یا تابع مرکز ایالتی باشد .

ماده ۴- در ایالات و ولایات و بلوکات برای ترتیب و تنظیم کلیه امور، علاوه بر انجمن ایالتی و ولایتی و بلدی که مطابق نظامنامه انجمنهای مذکوره تکالیفشان معین است دوائری تشکیل میشود که به دوائر محلیه موسوم خواهد بود .

قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی

قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی مصوب ربیع الثانی ۱۳۲۵ قمری
مقرر میدارد که :

در مرکز هر ایالت انجمنی موسوم به انجمن ایالتی به تفصیل ذیل
تشکیل میشود: اعضای انجمن ایالتی مرکب میشود از منتخبین کرسی ایالت
و توابع آن و مبعوثینی که از انجمنهای ولایتی فرستاده میشوند .
عده منتخبین کرسیهای ایالت ۱۲ نفر خواهند بود .

قانون ژاندارمری «قراسورانها»

در قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی مصوب ۱۳۲۵ قمری ، طبق مواد
زیر سازمان ژاندارمری (قراسورانها) مشخص گردید :

ماده ۳۴۵- قراسورانهای کلیه ممالک ایران در جزو وزارت داخله و
در تحت ریاست وزیر داخله است .

ماده ۳۴۶- در هر ولایتی بموجب قوانین ادارهای برای تربیت و
تنظیم امور قراسورانها تشکیل خواهد شد و این اداره مرکب است از رئیس
قراسورانهای ولایتی و نایب او .

ماده ۳۴۷- این اداره مثل اداره نظمیه دفتر خانه خواهد داشت .

همچنین در تبصره‌ای مقرر گردید، که مقر اداره قره سورانها در کرسی ولایت خواهد بود .

وظائف وزارت کشور در عصر نقده

باملاحظه اجمالی تاریخچه و خلاصه‌ای که گذشت بخوبی استنباط میشود که با سر و سامان یافتن اساس مشروطیت در ایران، بمرور زمان سازمانهای اداری کشور هر یک در جای خود سر و صورت میگرفت و بخصوص وظیفه خطیری که طبق قوانین و مقررات مصوبه در اداره امور کشور بعهده وزارت کشور محول گردیده است. بیشتر اهمیت خود را نشان میداد، ولی در حقیقت سازمان ثابت اداری و پیشرفت واقعی دستگاه وزارت کشور از ابتدا سلطنت اعلیحضرت رضا شاه کبیر شروع گردید و بتناسب ترقیات روزافزونی که در کلیه شئون اجتماعی در این دوران پر افتخار نصیب کشور ایران گشت سازمان وزارت کشور نیز همواره رو بتوسعه رفت و هر روز نقش مؤثر این دستگاه در اداره امور و انجام وظائف قانونی محوله و بهبود حال مردم بیشتر ظاهر و مشهود گردید . اکنون اشاره مختصری باصول و وظائف کلی که وزارت کشور بعهده دارد ما را با اهمیت فوق العاده نقش مهمی که این وزارتخانه در اداره امور مملکت بعهده دارد متوجه میسازد :

- ۱- اجرای سیاست عمومی دولت در سراسر کشور .
- ۲- نظارت در کار و وظائف مأموران کشوری در استانها و

آب‌نمای زیبا و نوساز (میدان
فاطمیه) قم که توسط شهرداری
این شهرستان ساخته شده است

ساختمان آموزشگاه گرمسار
وزارت کشور

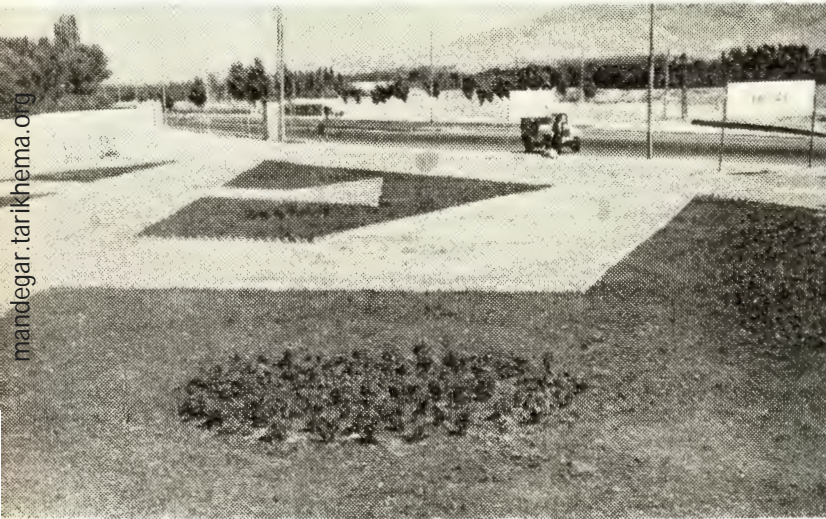
بلوار وساحل خلیج بحرمان
که بوسیله یکی از شهرداریهای
بحرمان ساخته شده است

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

ساختمان جدید شهرداری
سامن (ملایر)

بلوار جدید (میدان ششم بهمن)
تبریز که بوسیله شهرداری
این شهرستان ساخته شده است

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

استان نو بنیاد قریه سالاریه که
بوسیله اداره کل امور اجتماعی
و عمران روستاهای وزارت
کشور و کمک‌ها لی ساخته شده
است

شهرستانها .

۳- حفظ و مراقبت مرزها و انتظام ورود و خروج اتباع ایرانی و خارجی و ورود و خروج کالا در مرزها .

۴- نظارت بر عمران شهرها و روستاها و سعی در بالا بردن سطح زندگی عمومی و تأمین رفاه و آسایش مردم و انجام امر انتخابات مجلسین شورایملی و سنا، انجمنهای شهر و انجمنهای ایالتی و ولایتی و انجمنهای روستاها و سایر انتخاباتی که بموجب قوانین و مقررات تحت نظارت وزارت کشور انجام میگیرد .

۵- کمک و مساعدت در بسط آموزش و پرورش عمومی بخصوص در روستاها و نقاط مرزی کشور از طریق سازمانهای مربوطه .

۶- کمک و اقدام لازم در جلوگیری از بروز و اشاعه امراض ساریه: انسانی و حیوانی و نباتی و سایر بلیات طبیعی از قبیل حریق و سیل و غیره و مساعدت به آسیب دیدگان از طریق آموزش عمومی و استفاده از کلیه امکانات سازمانهای مربوطه .

۷- نظارت در اجرای قوانین و مقررات مربوط بسازمان دفاع غیر نظامی .

۸- تهیه و تنظیم آمار نفوس از طریق ثبت هویت و وقایع اربعه کلیه اتباع ایرانی در داخله و خارجه برای استفاده عمومی و کمک بیسرفت و عمران و آبادانی .

۹- اشتراك مساعی با سازمانهای مربوطه جهت انجام پروژه های عمرانی محلی بخصوص تأمین آب و برق و اسفالت و طرق مواصلاتی در داخل

شهرها و بین روستاها .

۱۰- نظارت بر امر تأمین خوار و بار و مایحتاج عمومی و همچنین

نظارت در اوزان و مقیاسها و کنترل نرخها .

ادارات و سازمانهای متعددی که هر یک قسمتی از هدف و برنامه‌های

مختلف فوق‌الذکر را پیروی و اجرا مینمایند عبارتند از :

۱- دفتر اطلاعات و زارتی .

۲- دفتر بازرسی .

۳- دفتر حقوقی .

۴- اداره اطلاعات و مطبوعات .

۵- اداره کل طرحها و بررسیها .

۶- اداره کل سیاسی .

۷- اداره کل انتظامی .

۸- اداره کل نظارت و بهبود شهرداریها .

۹- دفتر امور پارلمانی و انتخابات .

۱۰- اداره کل امور اداری .

۱۱- دفتر کل فنی .

۱۲- اداره کل امور مالی شهرداریها .

۱۳- اداره کل امور مالی .

غیر از واحدهائی که نام برده شد مؤسسات دیگری نیز وابسته

وزارت کشور میباشند که مستقیماً زیر نظر وزیر کشور انجام وظیفه میکنند

و عبارتند از :

رداره ثبت احوال

اشاره‌ای به تشکیلات، قانون و آئین‌نامه‌ی مورد عمل، و وظائف و بودجه‌ی این اداره کل این شرح است :

از سال ۱۲۹۷ مقدماتی برای تنظیم اسناد سجلی و صدور شناسنامه بموجب تصویب‌نامه شماره ۱۱۶۷ اول میزان ۱۲۹۷ شمسی فقط برای ساکنین تهران بوسیله مأمورین شهرداری فراهم شد و اسناد سجلی تنظیم و ورقه یک صفحه‌ای نیز بنام سجل احوال به افراد پایتخت داده میشد، پس از کودتای سال ۱۲۹۹ و تغییر اوضاع کشور تحت رهبری شاهنشاه رضاشاه کبیر، در سال ۱۳۰۴ با تصویب قانون و آئین‌نامه مربوطه، اداره کل احصائیه و سجل احوال تأسیس و بتدریج ادارات سجل احوال در سراسر کشور دایر گردید و برای اولین بار صورت مشمولین متولد سال ۱۲۸۴ که در سال ۱۳۰۴ بسن بیست سالگی میرسیدند برای انجام خدمت سربازی با ادارات نظام وظیفه که در همان موقع تشکیل یافته بود تسلیم گردید و متولدین سال مزبور بخدمت سربازی اعزام گشتند و متعاقباً سازمان اداره کل ثبت احوال بتدریج توسعه یافته چنانکه در حال حاضر در سراسر کشور دارای ۱۳۴ اداره ثبت احوال میباشد و بموازات تصمیمات هیئت دولت مقرر است ۱۳ اداره مستقل دیگر در نقاطی که از بخش شهرستان تبدیل شده تشکیل گردد .

ادارات ثبت احوال از واحدهائی بنام (حوزه ثبت احوال) تشکیل شده که در شهرها حوزه شهری و در قراء حوزه‌های دهستانی نامیده میشود

باغ ملی جدید الاحداث شهرستان
قم که بتازگی بصورت جالب
و زیبایی بنا گردیده است

بلوار جدید الاحداث جنب پله -
دای استخر شاه تبریز که به
وسیله شهرداری این شهرستان
بنا گردیده است

ساختمان رختشوی خانه کنار
رودخانه اراك که بوسیله
شهرداری این شهرستان بنا
گردیده است

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

mandegar. tarikhema.org

tarikhema.ir

وزارت کشور در جریانات انتخابات برای اطلاع و انتشار آخرین گزارشهای مربوطه به حوزههای انتخابی مرکزستاد عملیات انتخاباتی تشکیل داد . سرعت ودقتی که وزارت کشور به کمک اینستاد انتخاباتی در اجرای دقیق وموثر انتخابات سه مجلس ، سنا ، شورا و مؤسسان انجام داد ، در کشور بیسابقه بود بطوریکه انتخابات هر سه مجلس در یکروز انجام گرفت ونتایج آن نیز بسرعت اعلام شد

و اساس کار از همین واحدهای کوچک شروع میشود و معنای آن بر تنظیم اسناد سجلی و صدور شناسنامه و ثبت مرگهای جاری و معوقه و سایر امور اداری است که متفرع بر آنها میباشد .

وظایف ادارات ثبت احوال شهرستانها عبارتست از :

نظارت در امور ثبت وقایع ، صدور المثنی و تعویض شناسنامه .
تهیه و ارسال اسامی کسانی که آماده خدمت وظیفه میگرددند . ثبت اعلامیه -
های وقایع چهار گانه ، ثبت موالید جاری و معوقه ، صدور شناسنامه . ثبت فوت .
تسلیم اعلامیه های ازدواج و طلاق و مرگ .

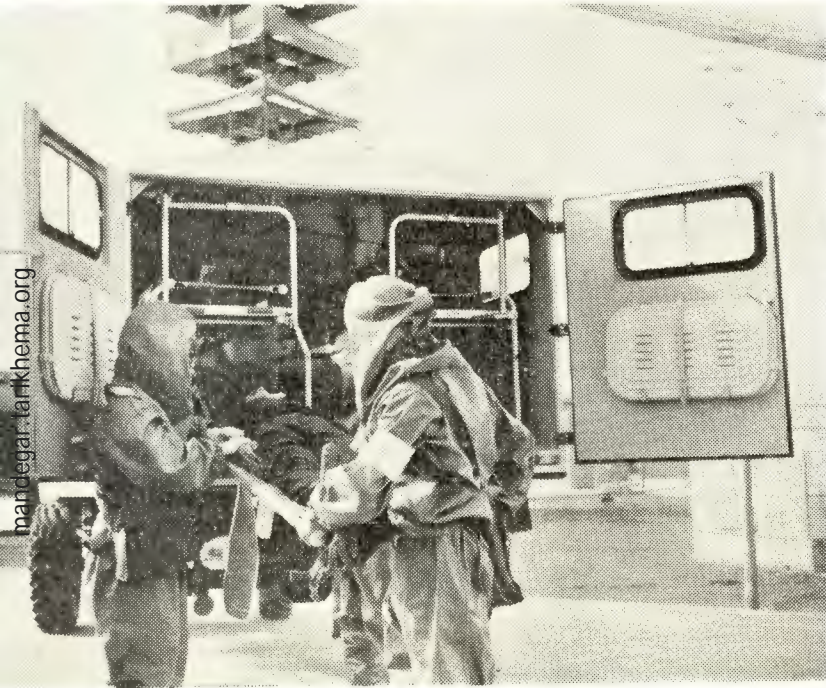
سازمان دفاع غیر نظامی

سازمان دفاع غیر نظامی کشور بموجب قانون مصوب بهمن ۱۳۳۷ در کشور تأسیس و آئین نامه اجرائی آن در اسفند ماه ۳۹ تهیه و تصویب دولت رسیده است .

سازمان مرکزی دفاع غیر نظامی بصورت يك مرکز آموزشی است و مانند اکثر ممالک، علاوه بر تشکیل سرپرستیها در کلیه وزارتخانه ها و تأسیسات دولتی و ملی، مانند اکثر ممالک حتی در کشورهای هم پیمان ایران مانند پاکستان هر کدام حداقل پنج مدرسه دفاع غیر نظامی دارد. هدف این سازمان حفاظت جان و مال افراد از آسیب سوانح و آشنا ساختن مردم با مورخاموش کردن آتش سوزی های سبک و کوچک و آموختن فن نجات و روش صحیح برداشتن

بازدید و الاحضرت شاهپور غلامرضا
یهای از بانوان نجات سازمان
دفاع غیر نظامی وزارت کشور

ما موران مخصوص نجات سازمان
دفاع غیر نظامی وزارت کشور
مصدومی را بوسیله آمبولانس
به بیمارستان حمل می کنند .

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

آوارها. تعمیرات اولیه مربوط به شبکه آب و برق و تلفن، فرا گرفتن تعلیمات
مربوط بکمکهای اولیه بهداشتی و تمرین عملیات نجات سنگین .
سازمان دفاع غیر نظامی کشور با تشکیل ۱۳ کلاس آموزش اساسی،
دوره های تخصصی برای تربیت عمومی در کلیه رشته ها دارد . تشکیل
کمیته های آتش نشانی کشور، مهندسی پناهگاه، ارتباط و مخبرات حقوقی و
قضائی جزو برنامه های اساسی سازمان مزبور است. این سازمان از لحاظ

تعداد مربی تربیت شده که بطور ذخیره در اختیار آن هستند آمادگی دارد تا در مقیاس کشوری آموزش تکنیک دفاع غیر نظامی را پشتیبانی نماید. سازمان بموازات فعالیتهای آموزشی، دارای کتب مفیدی از قبیل کتاب آتش، کتاب سرپرستی دفاع در برابر تشعشع بمب هیدروژنی و ریزش خاکستراتمی بر مزارع. کتاب اثرات سلاحهای هسته‌ای. مراحل یازده گانه باز زیستی، اصول مقابله در موارد اضطراری برای خانواده‌ها. پناهگاهها. رادیوگراف. و گراموگرافها و مجله ماهیانه دفاع غیر نظامی است که با تیراژ بسیار زیاد منتشر و در سراسر کشور توزیع میشود.

اداره امور روستاها و سازمان روستاها

نخستین قدم در راه اصلاح امور اجتماعی دهات و بهبود وضع ساکنان روستاها در سال ۱۳۱۶ با تصویب قانون عمران برداشته شد و وزارت کشور با تأسیس اداره‌ای بنام اداره عمران و اصلاح، اجرای برنامه عمران دهات را بموجب قانون مذکور که بتوشیح اعلیحضرت رضا شاه کبیر رسیده بود عهده‌دار گردید. قانون مزبور تا سال ۱۳۳۱ اجرای برنامه‌های عمرانی دهات را عهده‌دار بود در سالهای ۱۳۳۵ و ۱۳۳۸-۱۳۳۹-۱۳۴۰ قانون امور اجتماعی و عمران دهات بمنظور رفع نقائص چندین بار اصلاح گردید در طی سالهای ۳۵ تا ۱۳۴۲ ایجاد سازمانهای عمرانی در استانها و همچنین تأسیس حوزه‌های عمرانی در سراسر کشور گشایش یافت و با ۵۲ حوزه

عمرانی، بر نامه‌های عمرانی بسیار زیادی در روستاهای کشور انجام گرفت. ضرورت اجرای برنامه‌های وسیع در روستاها، بمنظور تحقق بخشیدن به نظریات دولت در توسعه و پیشرفت سریع امور اقتصادی و بهبود وضع زندگی روستائیان، لایحه قانونی تشکیل انجمنهای ده و اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات در ۲۲ ماده و ۱۴ تبصره در سال ۱۳۴۲ بتصویب هیئت وزیران رسید. تصویب آئین نامه اجرائی لایحه قانونی فوق‌الذکر مشتمل بر ۳۸ ماده و ۲۸ تبصره در تاریخ ۲۸/۸/۴۲ توسط وزارت کشور که بموجب نامه شماره ۱۸۱۸۳ مورخ ۸/۸۲/۴۲ ابلاغ گردید موجبات تسریع در تشکیل انجمنهای ده و اصلاح امور اجتماعی و دهات را بطریق صحیح بیش از پیش عملی ساخت. بموجب ماده ۲۰ لایحه قانونی تشکیل انجمنهای ده و اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات، قانون مزبور جانشین قانون اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات میباشد و اجرای برنامه‌های اصلاحات اجتماعی و عمران روستائی زیر نظر وزارت کشور است.

طرح کمک بلاعوض به انجمنهای دهات، طرح کمک به عمران دهات: کلاسهای آموزشی انجمنهای دهات. خدمات فنی، اساسی ترین وسیله ایست که برای نیل به هدف برنامه اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات، ایجاد حس مسئولیت در روستائیان و متشکیل ساختن آنها در سازمانهای محلی و سپردن کار بدست روستائیان، برای بهره برداری کامل از نیروی انسانی و منابع طبیعی موجود لازم است همچنین استفاده از کمکهای مالی و فنی خدمات سازمانهای دولتی در سطح دهات بمنظور توسعه اقتصادی و اجتماعی

هدف اصلی فعالیتهای اداره کل امور اجتماعی و سازمان روستاهاست.

تسخیر شهرداریهای ایران

اتحادیه شهرداریهای ایران که با عضویت کلیه شهرداریهای کشور تشکیل میگردد و در اساسنامه اتحادیه نامیده میشود مؤسسه‌ای است ملی و غیرسیاسی و دارای شخصیت حقوقی، هدف اتحادیه شهرداریهای ایران عبارتست از راهنمایی شهرداریها بمنظور برقراری روش نوین اداری و انطباق طرزکار آنها با اصول معمول در کشورهای مترقی جهان بوسائل تشکیل کنفرانسهای ماهیانه و سالیانه برحسب لزوم و انتشار نشریات و رسالات سودمند و تأمین کلاسهای آموزشی و کتابخانه، جمع‌آوری و تمرکز اطلاعات و آمار مربوط بشهرداریهای ایران و جهان و بررسی علمی و فنی درمسائل مربوط بشهرداریها و تبادل اطلاعات لازم، ترغیب و تشویق مردم بمنظور ایجاد علاقه و همکاری بیشتر در زمینه امور محلی و جلب توجه افراد به اهمیت مسائل مربوط بشهرداریها و تشکیلات شهرداریهای کشور و طرق جدید اداره نمودن آنها، ایجاد همکاری بین شهرداریها و سازمانهای دولتی یا وابسته به دولت و همچنین مؤسسات ملی که در امور مربوط به شهرداریها بنحوی از انحاء مداخله و ارتباط دارند و اجرای هرگونه اقدامات لازمه بمنظور رفاه اهالی شهرها در حدود قوانین مصوبه و ایجاد و برقراری ارتباط دائم و مستقیم یا شهرداریهای جهان و مؤسسات بین‌المللی مربوطه و تبادل اطلاعات با آنها.

در اساسنامه اتحادیه شهرداریهای ایران تاکنون دو بار تجدید نظر بعمل آمده و اساسنامه فعلی با اصلاحات مناسب و به پیشنهاد وزارت کشور در جلسه مورخ ۸/۶/۴۰ بتصویب هیئت محترم دولت رسیده است و در قسمت اداری و اجرایی اتحادیه یک مدیر عامل انجام وظیفه مینماید و متخصصین فنی سازمان و اداره و اشخاص بصیر و مطلع در امور شهرداریها، در زمینه بررسی و مطالعه پیشنهادات و طرحهای ارائه شده روشهای اداری و مالی و اجرایی و هدایت واحدها و کمیته‌های اتحادیه، بمنظور بهبود سازمان و روشهای کار در اتحادیه و شهرداریهای کشور در جهت حصول حداکثر کارها، طرف مشورت مدیرعامل اتحادیه قرار خواهند گرفت.

غیر از واحدهائی که نامبرده شد دو سازمان مهم دیگر اداری کشور نیز وابسته به وزارت کشور میباشد که عبارتند از:

شهر بانی کل کشور

ژاندارمری کل کشور

تاریخچه پلیس:

زنگنه صدرو
تکدیست
عمیر نوین
سارین

تاریخچه پلیس

در ایران نخستین اشاراتی که در تاریخ کهن کشور ما راجع به وجود گروه‌های پلیس هست در نوشته‌های هرودوت ، مورخ یونانی است.
هرودوت مینویسد :

در دوران مادها « دیوکس » پسر « فراورت » بخاطر داشتن احساسات شدید نوعدوستی و علاقه باجرای عدالت، بحدی مورد علاقه و توجه افراد قبيله و قوم خود قرار گرفت که از طرف عموم و بخصوص ریش سفیدان تشویق شده مجری قانون گردد و منازعات مردم را حل و فصل نماید ، بهمین جهت عده زیادی پاسبان و گماشته برای انجام تشریفات و اجرای عدالت و جلوگیری از هرج و مرج ، و سرقت و بی نظمی انتخاب کرد و بکارگماشت و بدین ترتیب يك گارد انتظامی قوی در اولین سالهای پادشاهی « مادها » بوجود آمد.

گروهی از افسران قدیم شهر بانی کل کشور

در زمان سلطنت کورش سازمانی وسیع برای پلیس ایجاد شد که « ساتراپ » نامیده شد و وظیفه‌اش حفظ امنیت و اخذ مالیات و اجرای عدالت و جلوگیری از جنایت و سرقت بود . سازمان « ساتراپ » در زمان سلطنت داریوش بعد اعلای قدرت و وسعت خود رسید. بدین ترتیب که هیئت‌هایی از طرف شخص شاه انتخاب می‌شدند و همراه با عده‌ای دیگر که عنوان چشم و گوش پادشاه را داشتند بنقاط مختلف مملکت رهسپار می‌گردیدند . سرعت و شدت عمل و قضاوت صحیح این سازمان طوری بود که مجرمین و تبهکاران از آن بشدت درهراس بودند .

در دوران سلطنت پادشاهان ساسانی يك قسمت از پیاده نظام قشون بنام « پایگان » برای استقرار نظم و امنیت داخلی شهر و حومه و بخصوص دهات اطراف و نواحی بیابانی تجهیز می‌شدند و این افراد مسلح که معروف به نیزه داران بودند حفظ امنیت و جلوگیری از سرقت و جنایت را برعهده داشتند .

از ظهور اسلام به بعد سازمانهای انتظامی در هر عهد و زمان، نامی داشته‌اند. زمانی «شرطه» هنگامی «محتسب» و «عسس» و «داروغه» و در صد سال اخیر «نظمیه» و «شهربانی» نامیده شده‌اند. در زمان پادشاهان صفوی اداره انتظامات شهر زیر نظر رئیسی بنام «دیوان بیگی» قرار داشت که از مقامات و رتبه‌های بزرگ مملکتی و تقریباً هم‌مطراز وزیر کشور بود. گروهی نیز بعنوان شبگردان مشعلدار وجود داشتند.

شبگردان مشعلدار: وظیفه حفظ شهر را هنگام شب کشیکچیان و گزرها «شبگردان» عهده‌دار بودند، کشیکچی‌ها پس از برخاستن صدای طبل از برج اداره داروغه و نقاره‌خانه‌ها که معمولاً سه ساعت پس از غروب آفتاب نواخته میشد در دروازه‌ها را می‌بستند و کلید آنرا با زنجیر بکمر می‌آویختند و تا صبح که دروازه گشوده میشد از نگهبانی غفلت نمیکردند. گزرها یا شبگرد زیر نظر میر شب انجام وظیفه میکرد و عده‌ای مشعلدار و چند نفر مسلح اداره دیوان بیگی جزء ابواب جمعی او بودند و

پلیس امروز: گروهی از دانشجویان پلیس دانشکده عالی شهر با تی در حال رژه در خیابانهای پایتخت

زیر نظر او با انجام وظائف مربوطه میپرداختند.

در میان شاهان صفوی شاه عباس کبیر بیش از سایرین بحفظ انتظامات و امنیت و آسایش مردم علاقمند بود و اغلب با لباس مبدل و تغییر قیافه شخصاً با ماکن و شهرهای دور و نزدیک میرفت و بر چگونگی اجرای قانون و استقرار عدالت نظارت میکرد.

در دوران قاجاریه در شهر تهران و بسیاری از شهرهای ایران، پلیس را «قاضی الحاجات» میخواندند.

ناصرالدین شاه که در دربار تزار روس و امپراطوری اطریش پلیسهای خوش قیافه و خوش لباس را دیده بود در مراجعت با ایران مستشاری

گروهی از دانشجویان پلیس دختر

از کشور ایتالیا بنام «کنت دومونت فورت» استخدام کرد. و بایران آورد این شخص پس از ورود بتهران مشغول کار شد و برای نخستین بار نظامنامه و مقرراتی برای تشکیلات پلیس ایران وضع نمود.

تشکیلات نوین پلیس ایران: پس از کودتای سال ۱۲۹۹ و آغاز زمامداری اعلیحضرت رضاشاه کبیر، بدستور این شهریار بزرگ تمام مستشاران نظامی، ژاندارمری و نظمیه از ایران رفتند و این اولین و مهمترین قدمی بود که اعلیحضرت رضاشاه کبیر در بالا بردن حیثیت ملی برداشت. بدنبال این اقدام، ارتش ایران متحدالشکل گردید و نظمیه هم مرکزیتی یافت و تغییرات

و تحولات سریعی در طرز کار این دستگاه روی داد بطوریکه همه شهربانیهای استانها و شهرستانها جزو مرکز شد و همگی دستورات و اوامر پایتخت را اجرا مینمودند و تمام وقایع و حوادث روز را به تهران اطلاع میدادند و کسب دستور مینمودند. در این چند ساله اخیر با توجه به وسعت روزافزون شهر تهران و جمعیت نزدیک به سه میلیون نفری آن و حوادث و گرفتاریهای ناشی از کثرت جمعیت و تأمین آسایش مردم، دستگاه انتظامی نیز بناچار با مدرنترین وسائل مجهز شد و اکنون بخوبی قادر به کنترل اوضاع و ایجاد نظم و جلوگیری از اتفاقات سوء در هر گوشه و کنار این شهر بدون دروازه میباشد. در حال حاضر پلیس ایران دارای سازمان بسیار منظمی است که با دستگاههای آخرین سیستم مخابرات و بیسیم و جدیدترین دستگاههای کنترل و فرستنده مجهز است و علاوه بر تماس با نقاط مختلف کشور، با مرکز پلیس بینالمللی ارتباط دارد و عضو رسمی شبکه «اینترپول» پلیس بینالمللی است.

تاریخچه زندان مریدان

در زمان ناصرالدینشاه که باب مراودات ایران و اروپا باز شد و مردم ایران تدریجاً شروع باشنائی با تمدن - فرهنگ - صنعت و سایر مشون اجتماعی مردم اروپا کردند، ناصرالدینشاه بمسافرت اروپا رهسپار گردید و در فرانسه، از ارتش منظم و ژاندارمری مرتب آنکشور بازدید نمود و پیشرفتهای این کشور در مشون مختلف، تأثیر فوق العاده ای در روح وی بخشید، بحدی که تصمیم گرفت برای ارتش ایران مقداری توپ و اسلحه خریداری کند و چندتن از افسران دسته های مختلف ارتش اطریش را برای تشکیل و تربیت ارتش ایران و ایجاد مدرسه نظام جهت تهیه کادر تربیت شده، و آشنائی باصول صحیح نظامی استخدام نماید از اینرو پس از مراجعت به شیوه ژاندارمری فرانسه، قوایی بنام قره سواران برای امنیت راهها و حفظ و حراست استانها و بدرقه گاریهای حامل پست دولتی و مسافرین تشکیل داد.

قره سواران متحد الشكل نبودند ولی مسلح بودند و علامت دولتی بودن آنها شیر و خورشیدی بود که بکلاه میزدند. آنها غالباً ملیس سرداری (لباس مرسوم زمان) بودند که قطار فشنگ خود را زیر آن می بستند. در کنار راهها برای قره سوارانها برجها و پناهگاههایی ساخته شد که مبنای پاسگاههای امروزی ژاندارمری است.

زاندادامهای امروز : رژه يك واحد زاندادامری استان بلوچستان ، در مراسم فرخنده چهارم آبان

این، وضع قوای ژاندارم در آن زمان بود تا اینکه ناصرالدینشاه کشته شد و حکومت بمظفر الدینشاه محول گردید و با انقلاب مردم، حکومت استبدادی بحکومت مشروطه مبدل گشت. آنگاه بنا به پیشنهاد دولت وقت و تصویب مجلس شورایملى، سازمانى بنام امنیه دولتی ایجاد گردید و سردار اسعد بختیاری که بعداً بمقام وزارت جنگ رسید، بسمت رئیس امنیه دولتی انتخاب و برای محل امنیه دولتی عمارت شمس العماره در نظر گرفته شد و يك ژنرال اطریشی که برای تعلیم و تربیت افسران و درجه داران ارتش استخدام شده بود باچند نفر افسر ارتش بسازمان امنیه دولتی منتقل گردید و ستاد امنیه دولتی را ایجاد کرد و قهره سورا نهایی جوان، افراد امنیه دولتی را تشکیل دادند و سپس شروع با استخدام افراد جهت خدمت در امنیه دولتی شد و با ترجمه قوانین و مقررات ژاندارمری کشورهای اروپائی، سازمان امنیه دولتی متحدالشکل بوجود آمد، پس از آن فکر تأسیس نظمیة جدید پیدا شد. چه بنظر متصدیان امر چنین رسید که بهتر است نیروهای انتظامی دارای يك مرکز فرماندهی باشند: عده ای که مأموریت امنیت شهرها بعهدہ آنان بود بنام پلیس و عده ای که وظیفه دار مراقبت راهها و دهات بودند بنام ژاندارم پلیس نامیده شدند. لذا سازمان جدید امنیه دولتی منحل و افسران آن بسازمان جدید نظمیة منتقل شدند و ریاست نظمیة بعهدہ پیرم ارمنی محول گردید و در بدو امر برای آزمایش يك گردان سوار ژاندارم پلیس تشکیل گشت که لباس افراد آن از نفرات نظمیة متمایز بود. اینان دارای کلاه پوستی سفید با نشان شیر و خورشید، فرنج برنگ آبی روشن، و شمشیر بودند (مأخذ علامت آبی دسته ژاندارمری نیز از اینجاست) وظیفه گردان آنها حفاظت حومه تهران و کمک با افراد پلیس و مراقبت از سفارتخانه ها و بانکها و بدرقه محصولات پستی از تهران به ولایات

و بالعکس بود .

در نظر بود که سازمان جدید نظمی بتدریج توسعه یابد و در ولایات نیز سازمانی شبیه بنظمیه، از ژاندارم پلیس و پلیس تهیه شود ولی در عمل ثابت شد که اختلاط دو سازمان ژاندارمری پلیس و پلیس صحیح نبوده و سازمان نخواهد توانست این دو وظیفه را انجام دهد لذا پس از مدت کمی که از عمر این سازمان میگذشت منحل گردید .

در سال ۱۳۲۹ قمری برای سروصورت دادن بوضع ایران، هیئتی از مستشاران مالی بریاست مورگان شوستر بایران آمد . مورگان شوستر طرحها و قوانین مفیدی برای وضع مالی و مالیاتی ایران تنظیم نمود و بدولت پیشنهاد کرد که برای بموقع اجرا گذاردن قوانین مالیاتی، قوای مسلحی بنام ژاندارم خزانه تشکیل شود .

ژاندارم خزانه در سال ۱۳۲۹ قمری در محوطه باغشاه با یک گردان مسلح مرکب از گروهانهای سوار و پیاده که افراد آنرا عناصر جوان ژاندارم پلیس و امنیه دولتی تشکیل میدادند، بوجود آمد و برنامه کلی این بود که افراد جدید با طی دوره آموزشگاهی که مدت آن شش ماه و برنامه آن، تعلیمات نظامی و اداری و آشنا ساختن افراد بطرز وصول مالیاتها بود، سازمان ژاندارم خزانه ایالات را تشکیل دهند و این سازمان بتدریج توسعه یابد تا شعب و واحدهای آن در سراسر کشور برقرار گردد .

شوستر و هیئت او در مدت اقامت خود با همکاری ژاندارم خزانه اقدام بوصول مالیات از عده ای متنفذ نمودند ولی چند دولت خارجی که مایل نبودند مالیه ایران سر و صورتی یابد این عمل را مخالف منافع خود تشخیص داده اخراج ویرا خواستار شدند . و بالاخره قرارداد شوستر و

هیئت اولغوشدو آنان از ایران خارج شدند. بارفتن شوستر تشکیلات ژاندارم خزانه منحل شد ولی در همین موقع ژاندارم‌ری دولتی تشکیل گردید و افسران و افراد ژاندارم خزانه بژاندارم‌ری دولتی منتقل شدند. دولت پس از تشکیل ژاندارم‌ری دولتی، برای تعلیم افراد و افسران آن احتیاج بکارشناس خارجی داشت. لذا از کشور سوئد که ژاندارم‌ری آن معروفیت داشت عده‌ای افسر استخدام نمود. اولین هیئت افسران سوئدی بریاست سرهنگ یالمارسون به تهران آمد و دفتر کار هیئت و همچنین ستاد مرکزی ژاندارم‌ری دولتی در عمارت شمس العماره که قبلاً مرکز امنیت دولتی بود معین گردید.

سوئدیها زحمات فوق‌العاده‌ای برای تربیت افسران و درجه‌داران ژاندارم‌ری دولتی کشیدند تا سازمان ژاندارم‌ری دولتی را بصورت يك سازمان اروپائی در آورند.

ژاندارم‌ری دولتی در جنگ بین‌المللی اول، خدمات و فداکاریهای زیادی نمود. پس از کودتای سال ۱۲۹۹، فرمان‌اعلیه حضرت رضاشاه کبیر، در تاریخ ۴ جدی (آذر) ۱۳۰۰ ژاندارم‌ری دولتی و قوای قزاق تشکیل يك سازمان بنام قشون را که بعداً تغییر نام داد و ارتش نامیده شد دادند. فرمان مزبور چنین بود:

«اجرای مواد ذیل را امر میدهم و باید فوراً بموقع اجرا گذارده شود.

در تعقیب عقاید و نظریات سابقه خود، از این تاریخ کلمه ژاندارم و قزاق مطلقاً ملغی و متروک خواهد بود و برای افراد نظام دولت علیه ایران بلااستثناء عنوان قشون را انتخاب و توصیه نموده، امر میدهم که عنوان مزبور را برسمیت شناخته، مارک نوشتجات و مراسلات دوائر

قشون را بعنوان فوق تبدیل نمایند.

تهران مورخه ۳ جدی ۱۳۰۰
وزیر جنگ و رئیس کل ژاندارمری دولتی
با تشکیل ارتش جدید ایران بترتیب فوق، بمأموریت سوئدیها
خاتمه داده شد و مستشاران ژاندارمری از ایران رفتند .

از سال ۱۳۰۴ بتدریج تحولی در اداره امنیه کل مملکتی ایجاد
گردید و آموزشگاه ستوانی و استواری و بعداً امور مالی و در سال ۱۳۱۷
دانشکده تکمیلی ژاندارمری برای تکمیل آموزش افسران تشکیل شد،
که در آن بوسیله افسران تحصیل کرده در دانشکده افسری، آموزش لازم
بافراد داده میشد در سال ۱۳۰۷ ده نفر افسر و غیر نظامی دیپلمه از طریق مسابقه
انتخاب و به دانشکده ژاندارمری فرانسه برای طی دوره اعزام گردیدند و پس
از مراجعت آنها آموزشگاههای ژاندارمری تشکیل گردید و در زمان
فرماندهی تیمسار سر لشکر ضرغامی، کادر سرحدی ضمیمه ژاندارمری گشت
امنیه کل مملکتی تا سال ۱۳۲۰ تابع وزارت جنگ بود و
هنگهای آن جزو سازمان لشکرگاه بودند لیکن در این سال بموجب
ماده سوم قانون اصلاح بودجه کل مملکتی سال ۱۳۲۰ مصوب هشتم
آبانماه ۱۳۲۰، از وزارت جنگ منتزع و ضمیمه وزارت کشور گردید. در
سال ۱۳۲۸ ژاندارمری بدو قسمت نگهبانی و ژاندارمری تقسیم شد
و اداره نگهبانی تابع وزارت جنگ و سازمان ژاندارمری تابع وزارت
کشور باقی ماند .

ولی در سال ۱۳۲۹ یعنی پس از یکسال مجدداً دو اداره ادغام
گردید . و تشکیل ژاندارمری کل کشور را داد و در سال ۳۸ کادر
گمرک و کادر جنگل نیز ضمیمه سازمان ژاندارمری کل کشور شد و سازمان

جدیدی متناسب با وظایف محوله، با توجه باعتبار اینکه در اختیار ژاندارمری کل کشور گذارده شد بوجود آمد و باتصویب اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر بکار پرداخت. ولی پس از طی مدت قلیلی وظایف گارد جنگل که بژاندارمری محول شده بود ازوظایف ژاندارمری حذف و اعتبار آن بوزارت کشاورزی برگشت و از یکم مهرماه ۱۳۴۲ بنا بفرمان و تصویب شاهنشاه آریامهر، سازمان گاردمرزی بژاندارمری کل کشور ملحق شد و کلیه وظایف مربوطه آن نیز در حال حاضر از نظر امور مرزی کشور بعهده ژاندارمری کل کشور محول گردیده است. پس از ادغام این سازمان در ژاندارمری بتدریج سربازان وظیفه پس از انجام خدمت مرخص و بجای آنان افراد ژاندارم استخدام گردیدند. در سال ۱۳۲۹ اداره وظیفه عمومی از ارتش شاهنشاهی مجزا و جزء ترکیبات سازمان ژاندارمری درآمد و سازمانی متناسب با وضع واحدهای ژاندارمری برای این اداره تشکیل گردید. اکنون بجای حوزه‌های وظیفه سابق گروهانها و پاسگاهها ضمن انجام وظایف محوله این مأموریت را انجام میدهند و نیز مأموریت جمع آوری اسلحه در تمام کشور و نظارت در امور عشایری باین سازمان محول گردید.

ژاندارمری کل کشور در اجرای نیات شاهنشاه آریامهر علاوه بر فعالیت‌های مربوطه که صرفاً برای تأمین امنیت و آسایش مردم و استقرار ثبات و آرامش در شهرهای دورافتاده و حفظ و حراست راهها و روستاهای کشور و جلوگیری از تخلف از قوانین و مقررات و بی‌نظمی‌ها، و کشف جرایم و تعقیب و دستگیری مجرمین و مبارزه با قاچاقچیان میباشد کوششهای ارزنده و درخشانی کرده و همچنین در مواقع بروز حوادث

غیرمترقبه اقدامات مؤثری نموده است. ژاندارمری کل بواسطه داشتن پاسگاههای سازمانی در دور افتاده ترین نقاط مرزی کشور، اولین واحدی است که هنگام بروز حوادث از قبیل سیل و زلزله و حریق از وقوع آنها مطلع میشود و بهمین علت مأموران ژاندارمری مقدمترین افراد هستند که با وسایل و مقدمات موجود بکمک آسیب دیدگان میشتابند و آنان را نجات میدهند کما اینکه در واقعه وحشتناک زلزله دهم شهریور ماه ۴۱، افراد ژاندارمری بادلوسوزی و فداکاری و کوشش صمیمانه خود اقدامات درخشانی بعمل آوردند که موجبات بهبودی وضع آسیب دیدگان را فراهم آورد و بلافاصله پس از وقوع زلزله با اعزام دو ستون مرکب از ۲۵۰ نفر دانش آموز واحد فرهنگی ژاندارمری با لوازم نجات و ۱۳ دستگاه کامیون و ۱ دستگاه تانکر آب و چهار گروه امدادی مجهز به پزشک و پزشکیار و آمبولانس و برانکار، با دارو و لوازم پزشکی کمکهای اولیه خود را آغاز کردند، پس از انجام کمکهای اولیه اکیپهای امدادی با وسایل و لوازم مورد لزوم به محل وقوع زلزله حرکت نمودند و در فعالیتهای امدادی شیروخورشید سرخ شرکت کردند و کلیه مجروحین و مصدومینی را که احتیاج به بستری شدن داشتند، بوسیله اکیپهای بهداشتی خود با آمبولانس به قزوین و کرج و تهران رساندند.

ژاندارمری فعالیتهای دیگری مانند ارسال خواربار و ارتباط و حفاظت منطقه آسیب دیده و اعزام گروه پزشکی و معالجه بیماران نیز بعمل آورده است.

ژاندارمری کل کشور همچنین به پیروی از منویات خیرخواهانه شاهنشاه آریا مهر تا آنجا که مقدراتش اجازه داده است نسبت به برنامه های رفاه عمومی در کشور کمک و اقدام نموده است

چنانکه در تمام مراکز پاسگاههای ژاندارمری که در کشور بطور پراکنده استقرار یافته‌اند صندوقهای بهداشتی نصب است .

در این صندوقها وسایل درمانی و کمکهای نخستین موجود است که علاوه بر استفاده کادر مربوطه ، در مواقع لازم مورد استفاده عابرین و مجروحین و مصدومین راه نیز قرار میگیرد .

ژاندارمری کل کشور همچنین سرویسهای رادیولوژی (عکس - برداری طبی) دایر نموده است که با کمک سازمان مبارزه با سل از افراد بطور رایگان عکسبرداری مینماید و در صورتیکه مسلولی پیدا شود نسبت به درمانوی با دادن داروی رایگان اقدام میکند .

پلیس راه

بنا به امر شاهنشاه آریامهر تأمین امنیت و پیشگیری از عملیات بزهکاران و همچنین تعقیب مجرمین در جاده‌های خارج از شهر نیز طبق مقررات مصوبه بعهده مأموران ژاندارمری گذاشته شده است. باین جهت در اجرای اوامر ملوکانه، اداره پلیس راه نیز از شهر بانی منتزع و بژاندارمری کل کشور ملحق گردید و تعدادی از افسران پس از طی دوره پلیس راه در مراکز مربوطه بخدمت گمارده شدند که با این ترتیب حفظ و حراست عبور و مرور تأمین باشد و راههای کشور در تمام اوقات شبانه روز تحت مراقبت قرار گیرند. و همچنین رسیدگی بجرائم و تخلفاتی که بنگاهداری و امنیت راهها لطمه و ضرر و زیان وارد ساخته و عبور و مرور را مختل سازد برعهده مأموران ژاندارمری گذاشته شده که امید میرود این

وظیفه هم در خلال سایر وظایف محوله، در اجرای منویات ملوکانه بنحو احسن انجام شود.

بطور کلی وظایف محوله ژاندارمری بشرح زیر میباشد :

الف : وظایف نظامی (امور مرزی - نظام وظیفه - نظارت در امور عشایری - وظایف ژاندارمری در زمان جنگ - وظایف پلیس نظامی از نظر تماس با دادرسی ارتش - تعقیب و قلع و قمع اشرار، جمع آوری سلاح - وظایف پلیس راه و استقرار امنیت عمومی در راهها و قراء و قصباتی که فاقد شهربانی میباشند .

ب - وظایف قضائی :

اجرای احکام دادگستری - همکاری با اداره اصلاحات ارضی در اجرای قوانین انقلاب شاهنشاه و مردم - بدرقه زندانیان - تنظیم پرونده جرائم و تحویل بزهکاران بدادسراهای عمومی و دادگاههای نظامی .

ج - وظایف اداری :

۱- ارتباط ژاندارمری با وزارت کشور - استانداران - فرمانداران و بخشداران و انجام دادن تقاضاهای قانونی آنان - ارتباط با شهرداریها برای انجام وظایف مربوطه .

۲- ارتباط با وزارت آب و برق از نظر حفاظت سدها - کانالها و کابلها و سیمهای مربوط به برق و تأسیسات مربوطه .

۳- ارتباط با وزارت دارائی از نظر همکاری با مأموران برای وصول مالیاتها .

۴- ارتباط با وزارت اقتصاد از نظر حفاظت معادن و ورود و خروج محصولات معدنی و غیره - حفاظت کارخانجات و جلوگیری از خلاقاریها .

۵- ارتباط با وزارت پست و تلگراف بمنظور حفاظت سیمهای تلفنی و تلگرافی - محمولات پستی در راهها و قراء و قصبات - بدرقه محمولات بانکها که دارای ارزش فوق العاده میباشند .

۶- ارتباط با سازمان امنیت و اطلاعات کشور از نظر استقرار نظم و همکاری برای پیدا کردن مظنونین و مشکوکین و تسلیم آنها بمحاکم صالحه .

۷ - ارتباط با سازمان کل اوقاف از نظر اجرای احکام قانونی مربوط به قراء و قصبات موقوفه و وصول بهره مالکانه بر طبق احکام صادره .

۸- ارتباط با وزارت کشاورزی از نظر اجرای اصلاحات ارضی در مورد اختلاف بین زارع و مالک یا بالعکس وصول بهره مالکانه بر طبق احکام صادره - حفاظت صندوقهای تعاونی روستائی - همکاری با خانههای انصاف - حفاظت مراتع و همکاری با جنگلبانی .

۹- ارتباط با وزارت امور خارجه ارسال گزارشات وقایع مرز از نظر سیاسی و تشکیل کمیسیونهای عالی مرزی و کمیسیونهای اجرائی رفع اختلاف .

د - وظایف کشف جرائم (یا پلیس علمی)
کشف آثار و علائم در مواقع بروز اتفاقات و جنایات با وسایل علمی و همکاری با اداره تشخیص هویت شهربانی کل کشور .

نشر وزارت کشور در نقد سفید ایران

پرچم در نیروی مظهر

شاهنشاه آریا مهر در نطق معروف تاریخی خود در اولین کنگره شرکت‌های تعاونی روستائی ایران در تاریخ نوزدهم دیمه هزار و سیصد و چهل و یک، چنین اعلام فرمودند: « بحکم مسئولیت پادشاهی و وفاداری به سوگندی که در حفظ حقوق و اعتلای ملت ایران یاد کرده‌ام، نمیتوانم ناظریطرفی در مبارزه قوای یزدانی با نیروی اهریمن باشم زیرا پرچم این مبارزه را خود بردوش گرفته‌ام. برای آنکه هیچ قدرتی نتواند در آینده رژیم بردگی دهقانان را از نو در مملکت مستقر سازد و ثروت‌های ملی کشور را بتاراج جماعتی قلیل بسپارد، بنام رئیس قوای سه گانه مملکتی برای استقرار این اصلاحات از طریق مراجعه به آراء عمومی، مستقیماً ب مردم ایران رجوع میکنم تا بعد از این منافع خصوصی هیچکس و هیچ گروهی قادر به محو آثار این اصلاحات که آزادکننده دهقانان از زنجیر اسارت

رژیم ارباب و رعیتی و تأمین‌کننده آینده بهتر و عادلانه‌تر و مترقی‌تری برای طبقه شریف کارگر و بهبود زندگی کارمندان صدیق و زحمتکش دولت و رونق زندگی اصناف و پیشه‌وران است نباشد .»

پس از این بیان عالی و محکم شاهانه، که در واقع کلام الملوك ملوك الکلام و حقیقتاً ندای اصلاحات اساسی اجتماعی و اقتصادی کشور بشمار میرود ۶ ماده شاهنشاه که میتوان آنهارا منشور اساسی انقلاب شاه و مردم دانست اعلام شد . ماده پنجم این منشور عبارت بود از اصلاح قانون انتخابات . لایحه اصلاحی قانون انتخابات را وزارت کشور به پیروی از افکار مترقیانه شاهنشاه آریا مهر باین شرح تهیه و از تصویب هیئت وزیران گذرانید:

ماده ۱- برای اینکه هویت رأی دهندگان و شناسائی کامل آنان و اینکه واجد شرایط انتخاب‌کننده هستند معلوم گردد، باید هرا انتخاب‌کننده در دفاتر یک‌هفته قبل از طرف وزارت کشور تهیه و در ده، بخش و شهرستان گذاشته میشود نام خود را ثبت نمایند و کارت مخصوص انتخاب‌کننده دریافت کنند .

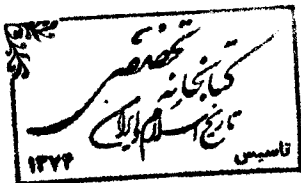
ماده ۲- باید وسائلی اتخاذ گردد، از قبیل اضافه نمودن انجمنهای فرعی، که انتخابات در مدت یکروز انجام شود .

ماده ۳- ترتیب ثبت نام و مدارکی که انتخاب‌کننده باید ارائه بدهد در آئین نامه‌ایکه از طرف وزارت کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران میرسد تعیین میشود .

ماده ۴- طبقات مندرج در ماده ۱۴ قانون و نظامنامه انتخاب مجلس

شورایملی از قرار ذیل خواهند بود : علما ، تجار ، اصناف ، زارعین ، کارگران ، دهقانان (یعنی کشاورزی که مالک زمین زراعتی خود میباشد.) بموجب این لایحه در واقع اصلاحات کلی در قانون انتخابات مجلس شوراییملی بعمل آمد ، باین معنی که اولاً انجمن نظارت انتخابات از قید نفوذ مالکین و متنفذین محل بیرون آمد و باختیار طبقات عامه مردم قرار گرفت . ثانیاً رأی دهندگان که قبل از اجرای این لایحه بدون تشخیص هویت کافی از طرف متنفذین بانجمنهای نظارت گشاده میشدند و اغلب واجد شرایط انتخاب کردن نبودند و غالباً گروهی از چنین اشخاص را بدادن رأی مکررو امیداشتند تادر انتخابات شرکت جویند ، تحت نظم و قاعده ای درآمدند بدین معنی که هویت و احراز شرایط انتخاب کردن قبل از دادن رأی میباید معلوم شود و اسامی آنان در دفاتر منظم قانونی ثبت گردد و بآنان کارت مخصوص انتخابات که نشان دهنده هویت و واجد شرایط بودن انتخاب کننده است داده شود .

ثالثاً - از فواصل زمانیکه در قانون انتخابات قدیم وجود داشت و از این فواصل ، کسانیکه سعی در دسیسه و تقلب در انتخابات و ایجاد بی نظمی داشتند و یا حتی به خرید و فروش آراء میپرداختند و مفاسدی دیگر از این قبیل که در انتخابات دوره های گذشته بر طبق شکایاتی که در هر دوره خود مردم محل نسبت به اینگونه انتخابات میکردند حذف گردید و اصل اساسی صحت و سرعت انتخابات که منطبق با روح حکومت مردم بود در این لایحه بصورت قاعده انجام انتخابات در تمام کشور در یکروز ، تجلی کرد .

پس از نطق معروف و تاریخی شاهنشاه آریا مهر در نوزدهم دیماه هزار و سیصد و چهل و یک، نخستین وظیفه‌ایکه بعهد وزارت کشور قرار گرفت تهیه مقدمات و سائل مراجعه به آراء عمومی بود که شاهنشاه رای ملت خود را در آن، درباره اصول استقرار اصول عگانه انقلاب خواسته بودند. با اینکه اینکار در واقع برای اولین بار بصورت منظم و قانونی در ایران انجام میگرفت یعنی سابقه و تجربه قبلی درباره آن وجود نداشت وزارت کشور به حکم همگامی با انقلاب شاه و مردم نسبت به انجام این وظیفه خطیر، ملی دقت و سرعت کافی از خود نشان داد. باین معنی که در ظرف پانزده روز توانست: اولاً آئین نامه و مقررات تصویب ملی را تنظیم کرده به تصویب هیئت وزیران برساند و ثانیاً وسائل اجرای آنرا از قبیل تشکیل انجمنهای اخذ آراء در سراسر کشور و حتی در میدا نها و خیابا نها فراهم آورد و دفاتر و اوراق لازمه را بمقدار کافی تهیه و در سراسر کشور حتی در نقاط دور افتاده و کم جمعیت با اختیار افراد ملت ایران بگذارد. تا اکثریت قریب باتفاق افرادی که حق رای دارند بتوانند به طیب خاطر و آزادانه در این تصویب ملی که اساس رستاخیز اجتماعی ایران بشمار میرود شرکت جویند، ثالثاً وزارت کشور با همکاری مطبوعات و رادیو و سایر وسائل انتشاراتی توانست در ظرف این مدت کوتاه کلیه طبقات مردم را به چگونگی مراجعه به آراء عمومی و شرکت در تصویب ملی آگاه و آشنا سازد و در واقع آنان را برای شرکت در این امر عظیم آماده گرداند.

باین ترتیب پایه‌های قانونی و اصیل شرکت مردم در انقلاب سفید ایران گذاشته شد و مردم ایران با آرائی که دادند اصول عگانه را تأیید

کردند. در عین حال نتیجه طبیعی آن این شد که آمادگی خود را برای اجرای هر چه بهتر و هر چه بیشتر این اصول اساسی بجهانیان نشان دادند. پس از انجام این وظیفه وزارت کشور متوجه اجرای وظیفه دیگری شد که در ماده سوم لایحه قانونی اصلاح انتخابات بعهدہ آن گذاشته شد و آن عبارت بود از تهیه آئین نامه اجرای قانون انتخابات یعنی ترتیب ثبت نام در دفاتر فهرست انتخاب کنندگان و صدور کارت مخصوص انتخابات (کارت الکترال)، این وظیفه را نیز وزارت کشور توانست با مشورت و دقت بسیار و با توجه بکلیه جنبه های علمی و قانونی قضیه انجام دهد. و باین منظور آئین نامه لازم را طی ۳۲ ماده تهیه کرد و به هیئت وزیران پیشنهاد نمود طرح آئین نامه مزبور را قبل از آنکه وزارت کشور بهیئت وزیران پیشنهاد کند بوسیله روزنامه ها بمعرض افکار عمومی گذاشت و صاحب نظران از سراسر کشور نظریاتی کتباً نسبت بآن ابراز داشتند کلیه این نظرها مورد بررسی و دقت قرار گرفت و از آنها استفاده های کافی بعمل آمد. و بالنتیجه در دهم تیر ماه ۱۳۴۲ بتصویب هیئت وزیران رسید و در انتخابات دوره بیست و یکم مجلس شورا یملی و دوره پنجم سنا که در بیست و پنجم شهریور ماه ۱۳۴۲ انجام گرفت با موفقیت بمرحله اجرا گذاشته شد. در این آئین نامه کلیه پیش بینی های لازم برای تشخیص هویت رای دهندگان و ثبت اسامی آنان و شرایط تشکیل کارت انتخاباتی و طرز صدور و نحوه استفاده از آن و چگونگی اوراق رای و نحوه رای دادن و دقت های کافی برای صدور کارت انتخاباتی بعمل آمد بطوریکه اصل اساسی انجام انتخابات یعنی اخذ رای در یکروز کاملاً عملی باشد و اولین تجربه ای که در اجرای این آئین نامه شد در انتخابات شهریور

بارك ولايتعهد شهر بابل که بوسيله شهرداری بابل ساخته شده است: طرح و نظارت از آقای مهندس تیرانداز

۱۳۴۲ بود که کامل بودن آئین نامه عملا محرز گردید و چون انتخابات صحیح و خالی از غل و غش که اکثریت عظیم مردم در آن شرکت جوینداز پایه های اصلی دموکراسی بشمار می رود ، در واقع وزارت کشور يك نقش اصلی با انجام وظایفی که فوقا ذکر شد در انقلاب شاه و مردم و استقرار اصول دموکراسی بعهده داشت، و از آنجا که یکی از اصول اساسی حکومت دموکراسی شرکت اکثریت عظیم مردم در انتخابات است و قانون قدیم

انتخابات، بانوان کشور را که در حقیقت نصف اجتماع مملکت هستند از شرکت در انتخابات محروم ساخته بود چند روز قبل از انجام تصویب ملی وزارت کشور متوجه این نقیصه گردید و همان موقع با الهام از منویات عالی شاهانه بمسئولیت خود به کلیه حوزه‌های انتخابیه دستور داده که آراء بانوان را نیز در تصویب ملی قبول کنند و برای جمع‌آوری و آراء آنان صندوقهای مخصوص بگذارند. این اقدام در واقع مقدمه‌ای شد برای دادن حق رای بانوان و در نتیجه وزارت کشور در اسفند ۱۳۴۱ تصویب نامه قانونی در هیئت وزیران گذراند که بموجب آن بانوان مملکت نیز در انتخابات عمومی شهریورماه ۱۳۴۲ شرکت جستند و علاوه بر آنکه عده کثیری از بانوان واجد شرایط انتخاب کردن در انتخابات شرکت نمودند، چند نفر از بانوان پیشرو نهضت آزادی زنان نیز در چند حوزه انتخابیه موفق به انتخاب شدن گردیدند و صندلی‌های نمایندگی را در مجلس بیست و یکم اشغال نمودند. با این توضیحات معلوم شد که وزارت کشور در انقلاب اجتماعی ایران یعنی پیشرفت و منویات مترقیانه شاهنشاه آریامهر، در توسعه و بسط اصول دموکراسی و انجام تصویب ملی وظیفه اصلی و نقش اساسی خود را ایفا کرده و از عهده آن نیز نیکو برآمده است.

تقسیمات کشوری ایران در حال حاضر

تقسیمات کشوری شاهنشاهی ایران شامل ۱۳ استان ۸ فرمانداری کل
۱۴۵ فرمانداری ۴۵۳ بخشداری بشرح زیر است:

شماره ردیف	استان	شهرستانهای مرکز استان	تعداد شهرستانهای تابعه	تعداد بخشهای تابعه
۱	مرکز	تهران	۱۴	۴۴
۲	گیلان	رشت	۱۱	۲۶
۳	مازندران	ساری	۱۰	۳۴
۴	آذربایجان شرقی	تبریز	۱۰	۳۱
۵	دو و غربی	رضائیه	۷	۱۸
۶	کرمانشاهان	کرمانشاه	۵	۱۷
۷	خوزستان	اهواز	۱۱	۲۹
۸	فارس	شیراز	۱۱	۳۱
۹	کرمان	کرمان	۶	۱۷
۱۰	خراسان	مشهد	۱۵	۵۲
۱۱	اصفهان	اصفهان	۱۰	۳۰
۱۲	بلوچستان و سیستان	زاهدان	۵	۲۱
۱۳	کردستان	سنندج	۶	۱۶
شماره ردیف	فرمانداری کل	مرکز فرمانداری کل	تعداد فرمانداریها	تعداد بخشداریها
۱	بنادر و جزایر بحر عمان	بندرعباس	۳	۱۴
۲	بنادر و جزایر خلیج فارس	بندر بوشهر	۳	۲۰
۳	بختیاری و چهار محال	شهرکرد	۲	۸
۴	بویراحمد سردسیر کهگیلویه	یاسوج	۲	۷
۵	سمنان	سمنان	۳	۸
۶	همدان	همدان	۴	۱۰
۷	لرستان	خرم آباد	۳	۱۷
۸	ایلام و لرستان و پشتکوه	ایلام	۴	۱۳
			۱۴۵	۴۵۳

استان مرکزی

شهرها و ده‌ها فرمانداری و ۴۴ بخشدار

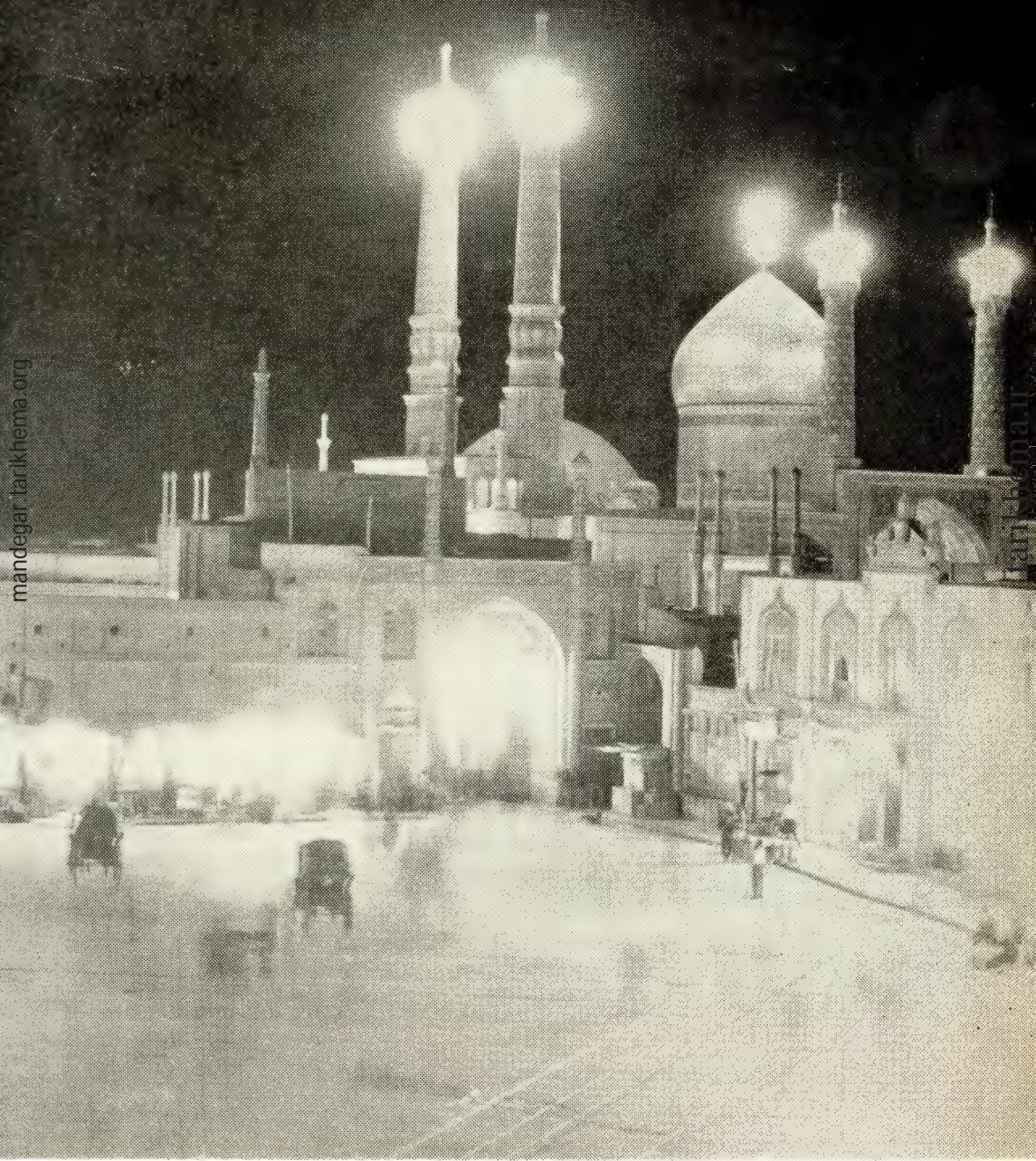
شماره ردیف	نام شهرستان	تعداد شهرستان در استان	تعداد و نام بخشهای تابعه شهرستانهای استان تهران
۱	تهران	۱	۱ - حومه ۲ - ورامین - ۳ - کن - ۴ - ایوانکی
۲	کرج	۲	۱ - حومه ۲ - ساوجبلاغ (هشتگرد) - ۳ - شهریار (مرکز علیشاه عوض) - ۴ - اشتهارد - ۵ - طالقان
۳	قزوین	۳	۱ - حومه ۲ - بوئین - ۳ - ضیاءآباد (مرکز تاکستان) ۴ - معلم کلاویه (رودبار الموت) - ۵ - آوج - ۶ - آبیک ۷ - طارم سفلی (مرکز سیردان)
۴	اراک	۴	۱ - حومه ۲ - وفس - ۳ - سرزند (مرکز شاهزند)
۵	کاشان	۵	۱ - حومه ۲ - اراک - ۳ - قمصر
۶	دماوند	۶	۱ - حومه ۲ - فیروزکوه
۷	محلات	۷	۱ - حومه ۲ - دلپجان
۸	ساوه	۸	۱ - حومه ۲ - نوبران - ۳ - زرنند - ۴ - خرقان ۵ - جمفرآباد
۹	قم	۹	۱ - حومه ۲ - کهک
۱۰	تفرش	۱۰	۱ - حومه ۲ - خلجستان - ۳ - آشتیان - ۴ - فراهان (فرمهین)
۱۱	شهری	۱۱	۱ - حومه ۲ - فشاپویه
۱۲	شمیرانات (تجریش)	۱۲	۱ - حومه ۲ - لواسانات - ۳ - رودبار قصران (مرکز فشم)
۱۳	گرمسار	۱۳	۱ - حومه
۱۴	خمین	۱۴	۱ - حومه

استان مرکزی(تهران) باغ مجلس شورای ملی : این بارك زیباكه بافرشته آزادی مشهور آن،
مظهر تهران جدید و مشروطیت ایران بشمار میرود ، مفهوم خاصی گسب کرده است ، تهران تا
چند سال دیگر ببرکت احداث دروازه عظیم شهید آریامهر، مظهر جدید و باشکوهی از ترقیات
عصر انقلاب کشور خواهد داشت

استان مرکزی (تهران): کاخ گلستان محل برگزاری مراسم فرخنده تاجگذاری شاهشاه آریامهر
وشهبانوی ایران در روزهای پر شکوه آبان ۱۳۴۶

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

استان مرکزی (قم) : بقعه مطهر حضرت
 معصومه علیهما السلام که مظهری از شهر قم بشمار
 می رود ، امروز در برابر خود شاهد پارک و میدان
 وسیع و خیابانهای مدرن است . اقدامات داخنه دار
 شهرسازی چهره این شهر مذهبی و قدیمی را کاملا
 دیگرگون ساخته است و خواهد ساخت .

استان گیلان

شماره ۱۱ فرمادار و ۲۶ بخشدار

ردیف	نام شهرستان	تعداد شهرستان استان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای استان گیلان
۱۵	رشت	۱	۱ - حومه - ۲ - خمام - ۳ - لشت نشا - ۴ - کوچصفهان
۱۶	بندر پهلوی	۲	۱ - حومه
۱۷	لاهیجان	۳	۱ - حومه - ۲ - سیاهگل - ۳ - آستانه - ۴ - فرحناز
۱۸	رودسر	۴	۱ - حومه
۱۹	طوالش (هشتپر)	۵	۱ - حومه - ۲ - طالش دولاب - ۳ - ماسال
۲۰	فومن	۶	۱ - حومه - ۲ - شفت
۲۱	زنجان	۷	۱ - حومه - ۲ - ابهر - ۳ - طارمعلیا (مرکز چورزق) ۴ - ماه نشان - ۵ - خدا بندلو (قیدار)
۲۲	آستارا	۸	۱ - حومه
۲۳	لنگرود	۹	۱ - حومه
۲۴	رودبار	۱۰	۱ - حومه - ۲ - عمارلو (حیرنده)
۲۵	صومعه سرا	۱۱	۱ - حومه - ۲ - تولم (مرجقل)

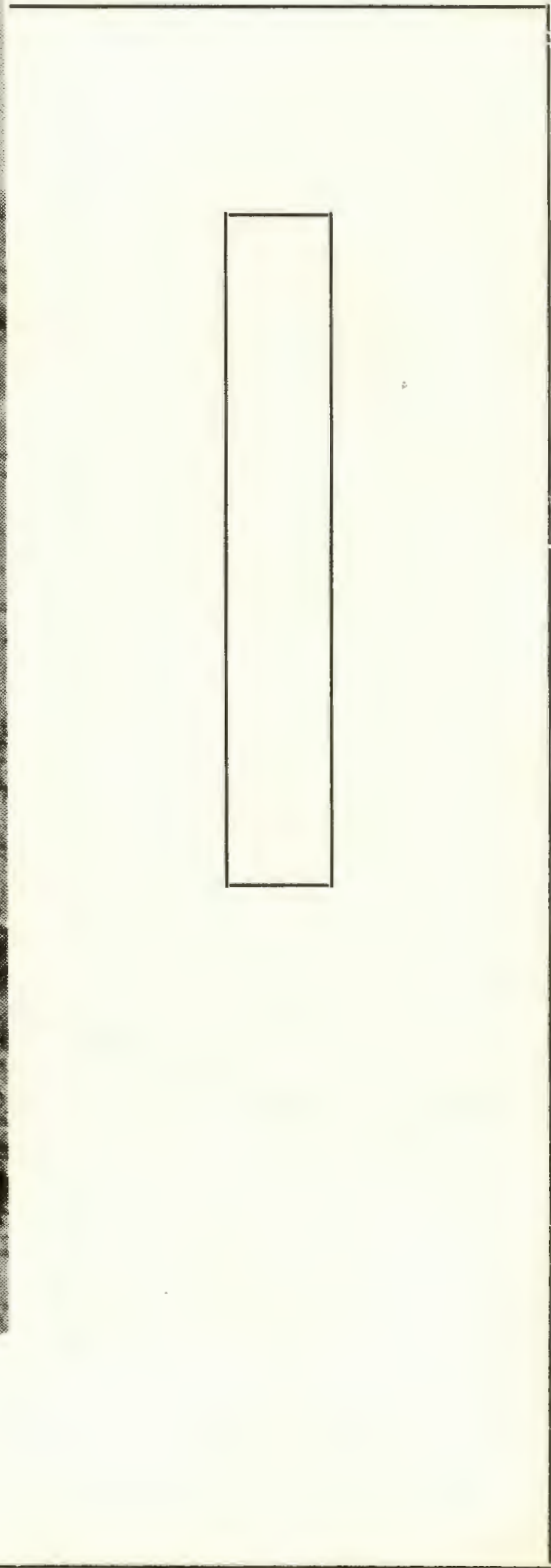

استان اول سیلان : یکی از باغهای سبز و خرم شمال هنگام غروب آفتاب، از زمان رخساره کبیر، کاشتن بعضی درختان سواحل دریای جنوبی در همان نخلها و باغهای جدید شمال رونق گرفت و امروز رونق و زیبایی خاصی باین باغها میبخشد

ماهیگیران شمال، از مظاهر زندگی مردم ساحل خزر هستند. زندگی آنان با چندسال قبل اصولا قابل مقایسه نیست

tarikhema.org

tarikhema.ir

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

استان یکم گیلان : مزارع چای و دختران چایکار و لباسها و آوازه‌های
دلنشین آنها همواره بعنوان مظاهری ازین استان زرخیز آشود شناخته شده است .

استان مازندران - شتر ۱۰ فرمادزیر و ۲۴ بخشدار

ردیف	نام شهرستان	شماره شهرستان استان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای استان مازندران
۲۶	ساری	۱	۱- حومه - ۲- دودانکه - ۳- چهاردانکه
۲۷	گرگان	۲	۱- حومه - ۲- علی آباد - ۳- کردکوی - ۴- بندرشاه ۵- پهلویدر - ۶- گمیشان - ۷- بندرگز
۲۸	بهشهر	۳	۱- حومه - ۲- گلوگاه - ۳- یانه سر
۲۹	شاهی	۴	۱- حومه - ۲- سوادکوه
۳۰	شهنسوار	۵	۱- حومه - ۲- رامسر
۳۱	نوشهر	۶	۱- حومه - ۲- چالوس - ۳- کلاردشت
۳۲	بابل	۷	۱- حومه - ۲- بابلسر - ۳- بندپی
۳۳	آمل	۸	۱- حومه - ۲- لاریجان
۳۴	نور	۹	۱- حومه - ۲- چمستان - ۳- بلده
۳۵	دشت گرگان (گنبدکاووس)	۱۰	۱- حومه - ۲- مراوه تپه - ۳- کلان (کلاله) - ۴- مینودشت - ۵- رامیان - ۶- دشلی برون (اینجه برون)

استان دوم مازندران : دریای خزر ، مظهر این استان است لیکن ،
اجرای برنامه‌های جدید شهرسازی در بابل ، ساری شاهی ، نوشهر ، چالوس و آمل
چهره آنرا دگرگون ساخته است در بندر پهلوی امسال پلازهای نمونه نیز ساخته
شده است که چهره پلازهای شمال را نیز بزودی عوض خواهد کرد .

استان مازندران : رامسر ، گوشه‌ای از
«بهشت‌سویس ایران» چنین است وصفی که سیاهان
خارجی ازین نقطه سبز و خرم کشور دیدن میکنند ،
ولی این یک منظره نسبتاً قدیمی رامسر است،
طبیعت زیبای آن، امروز با عمارات بلند ، هتل
میدانهای شهری و خیابانهای اسفالت نمود دیگری
یافته است .

استان آذربایجان شرقی

شماره ۱۰ فرماداربر و ۳۱ بخشدار

ردیف	نام شهرستان	شماره شهرستان استان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای استان آذربایجان شرقی
۳۶	تبریز	۱	۱- حومه - ۲- بستان آباد - ۳- شبستر - ۴- اسکو ۵- آذرشهر - ۶- هریس
۳۷	مراغه	۲	۱- حومه - ۲- عجبشیر - ۳- بناب - ۴- ملک کندی
۳۸	اردبیل	۳	۱- حومه - ۲- نمین - ۳- نیر
۳۹	مرند	۴	۱- حومه - ۲- جلفا
۴۰	خلخال	۵	۱- حومه - ۲- شاهرود - ۳- کاغذکنان - ۴- سنجد ۵- خورش رستم (مرکز هشت جین)
۴۱	میانه	۶	۱- حومه
۴۲	سراب	۷	۱- حومه
۴۳	مشکین شهر	۸	۱- حومه - ۲- گرمی - ۳- منان (مرکز ییله سوار)
۴۴	اهر (ارسباران)	۹	۱- حومه - ۲- ورزقان - ۳- کلیبر - ۴- هوراند
۴۵	هشترود (سراسکند)	۱۰	۱- حومه - ۲- چارایماق (قره آماج)

در این عکس یکی از باغهای مشهور و سبز و خرم تبریز و قسمت عظیمی از شهر تبریز دیده می‌شود؛ تبریز امروزیکی از مظاهر اقدامات عمرانی و آبادانی ویکی از شهرهای زیبای آذربایجان است.

استان سوم آذربایجان شرقی: مسجد کبود یکی از قدیمی‌ترین و معتبرترین آثار باستانی تبریز- این مسجد باستانی در سالهای اخیر با کمک مشترک وزارت فرهنگ و هنر و شهرداری تبریز بطرز زیبایی مرمت شده و محل زیارت و تماشای هزاران نفر است.

استان آذربایجان غربی مرکز رضایه شهر ۷ فرمانداری و ۱۸ بخشدار

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان استان	بخشهای تابعه شهرستانهای استان آذربایجان غربی
۴۶	رضایه	۱	۱- حومه - ۲- سیلوانه - ۳- صومای برادوست
۴۷	نقده	۲	۱- حومه - ۲- اشنویه - ۳- خانه
۴۸	ماکو	۳	۱- حومه - ۲- پلدشت - ۳- سیه چشمه
۴۹	خوی	۴	۱- حومه - ۲- چایپاره
۵۰	مهاباد	۵	۱- حومه - ۲- بوکان - ۳- سردشت
۵۱	شاهپور	۶	۱- حومه
۵۲	میاندوآب	۷	۱- حومه - ۲- تکاب - ۳- شاهیندز

مقبره مادر هلاکوخان مغول در رضائیه - از آثار باستانی
 شهر رضائیه بشمار میرود ، ولی رضائیه امروز ، یکی از زیباترین
 شهرهای کشور شناخته شده و بزودی با اقدامات عمرانی وسیعی که
 در آن آغاز گشته است ، یکی از مراکز توریستی ایران شناخته
 خواهد شد . رضائیه را ازهم اکنون «لوزان» ایران لقب داده اند
 استان خوزستان : شهر زیبای اهواز و رود خیال انگیز
 کارون ، همواره نموداری ازخوزستان شناخته شده است . امروز ،
 وجود یلهای معظم ، بولوارزینیا و پارکهای فرح انگیزی که اهواز
 وسایر شهرهای مهم خوزستان را زینت داده ، جلوه فوق العاده ای
 بطبیعت دلفریب آن بخشیده است .

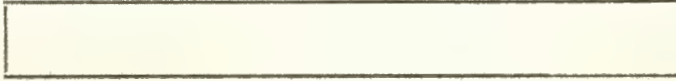
استان کرمانشاهان مرکز کرمانشاه شهر ۵ فرمانداری ۱۷ بخشدار

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان استان	بخشهای تابعه شهرستانهای استان کرمانشاهان
۵۳	کرمانشاهان	۱	۱- حومه - ۲- هرسین - ۳- صحنه - ۴- کنکاور
۵۴	قصر شیرین	۲	۱- حومه - ۲- صومار - ۳- سرپل ذهاب
۵۵	شاه آباد غرب	۳	۱- حومه - ۲- کرند - ۳- گیلان غرب
۵۶	پاوه (اورامانات)	۴	۱- حومه - ۲- نوسود - ۳- روانسر - ۴- جوانرود ۵- باباخانی - ۶- بایگان
۵۷	سقز	۵	۱- حومه -

استان خوزستان

مرکز اهواز شهر ۱۱ فرمانداری و ۲۹ بخشدار

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان استان	بخشهای تابعه شهرستانهای استان خوزستان
۵۸	اهواز	۱	۱ - حومه
۵۹	آبادان	۲	۱ - حومه - ۲ - قصبه
۶۰	بندر ماهشهر (بندر معشور)	۳	۱ - حومه - ۲ - بندر شاهپور - ۳ - هندیجان
۶۱	مسجد سلیمان	۴	۱ - حومه - ۲ - هفتکل - ۳ - اندیکا
۶۲	خرمشهر	۵	۱ - حومه - ۲ - شادگان - ۳ - جزیره مینو (صلبوح)
۶۳	دشت میشان (مرکز سوسنگرد)	۶	۱ - حومه - ۲ - بوستان - ۳ - هویزه
۶۴	دزفول	۷	۱ - حومه - ۲ - شوش - ۳ - اندیمشک - ۴ - سردشت
۶۵	شوشتر	۸	۱ - حومه - ۲ - کتوند
۶۶	بهبهان	۹	۱ - حومه - ۲ - آغا جاری - ۳ - گرمسیرات (مرکز زیدون)
۶۷	ایزه	۱۰	۱ - حومه - ۲ - باغ ملک - ۳ - دهنوز
۶۸	رامهرمز	۱۱	۱ - حومه - ۲ - رامشیر (خلف آباد)

mandegar-tarikhema.org

tarikhema.ir

استان خوزستان : شهرزیبای اهواز ورود خیال انگیز
کارون ، همواره نموداری از خوزستان شناخته شده است. امروز
وجود پل‌های ممتد ، بولوارزیبا ، پارک‌های فرح‌انگیزی که اهواز
وسایر شهرهای مهم خوزستان را زینت داده ، جلوه فوق‌العاده‌ای
بطبیعت دلفریب آن بخشیده است.

استان ششم خوزستان (آبادان): پالایشگاه
عظیم آبادان همواره مظهری از جنوب پایتخت
نفت ایران بشمار میرفته است لیکن امروز ،
پالایشگاه فقط یکی از مظاهر صنعت و پیشرفت
این استان بشمار میرود . آبادان امروز ،
روشن‌ترین شهرهای ایران لقب گرفته است .

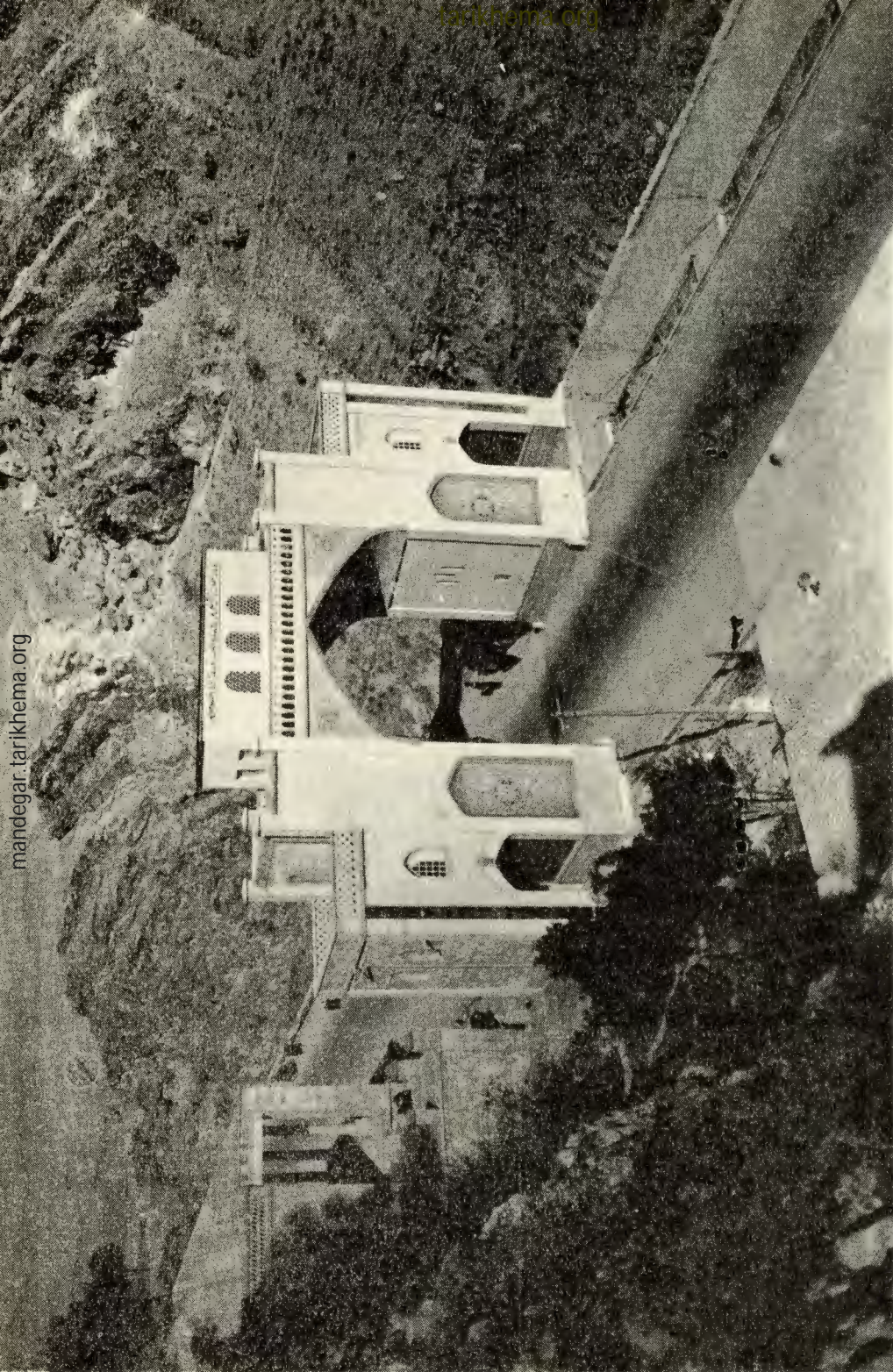
mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

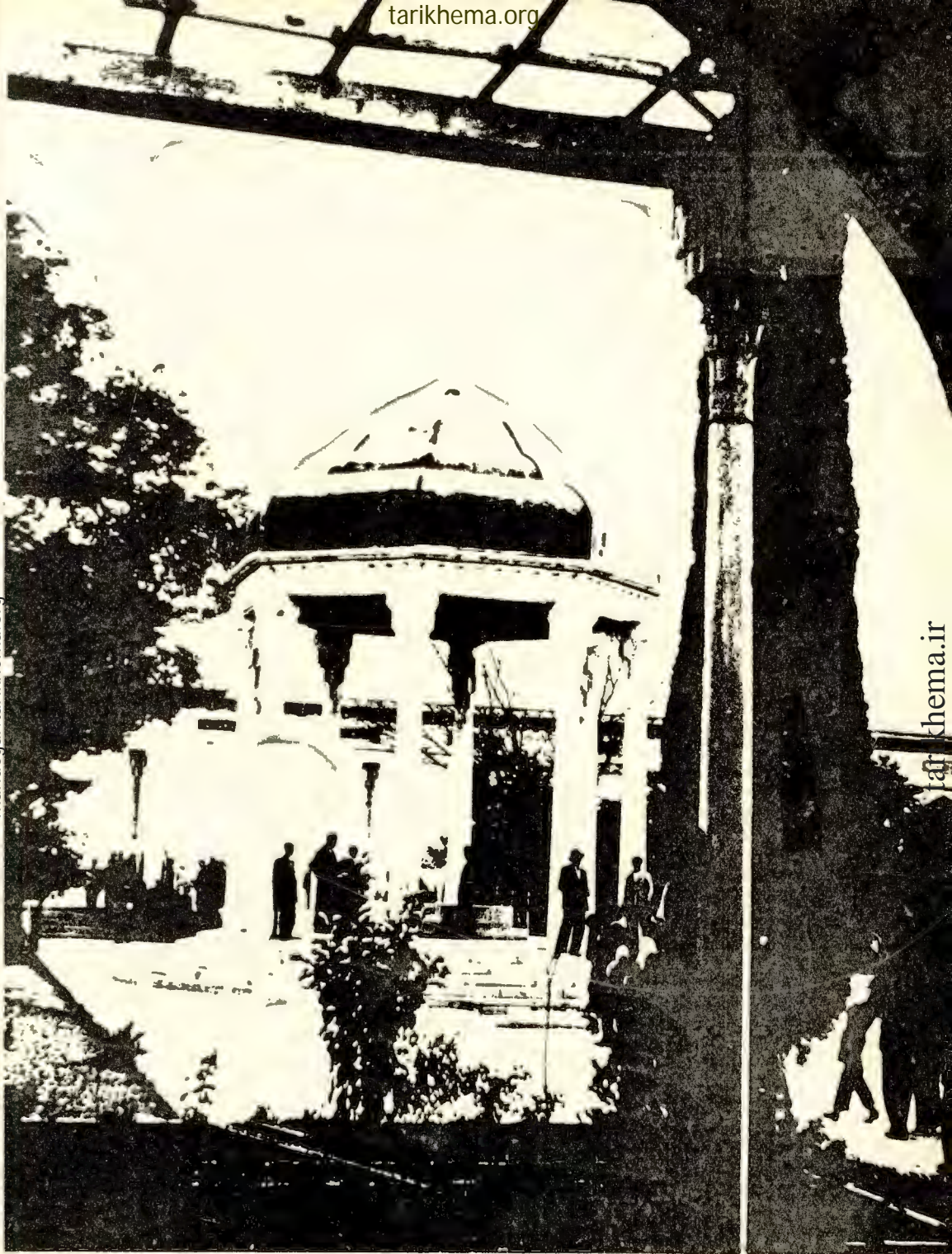
استان فارس

مرکز شیراز ۱۱ فرمانداری و ۳۱ بخشدار

ردیف	نام شهرستان	شماره شهرستان استان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای استان فارس
۶۹	شیراز	۱	۱ حومه - ۲ - بیضا (مرکز اردکان) - ۳ - زرقان ۴ - سروستان - ۵ - مرودشت
۷۰	آباده	۲	۱ - حومه - ۲ - بوانات - ۳ - ابرقو - ۴ - اقلید
۷۱	کازرون	۳	۱ - حومه - ۲ - خشت و کمارج - ۳ - کوه مره
۷۲	فیروزآباد	۴	۱ - حومه - ۲ - قیروکازرین - ۳ - فراشند
۷۳	جهرم	۵	۱ - حومه - ۲ - سکان - ۳ - خفر - ۴ - کردیان
۷۴	فیروز	۶	۱ - حومه - ۲ - آباده - ۳ - طشک - ۳ - پشتکوه (مشکان)
۷۵	فسا	۷	۱ - حومه
۷۶	اصطهبانات	۸	۱ - حومه
۷۷	داراب	۹	۱ - حومه
۷۸	لار	۱۰	۱ - حومه - ۲ - جویم - ۳ - اوز - ۴ - لامرد
۷۹	ممسنی	۱۱	۱ - حومه - ۲ - ماهورمیلائی

دروازه قرآن شیراز سالهاست که منظری از پایتخت شروادب ایران پشمار میرود ولی امروز منسی که از این دروازه وارد شیراز میشود خود را در -
مر قدم با منظره‌ری از زندگی مدرن آن روبرو می بیند شهرداری شیراز یکن از فاشترین شهردارهاست و آثار عمرانی و خنیا باهای وسیع بویژه ساعت کل آن -
شهرت خاصی پیدا کرده است .

شیراز حافظیه : کاهن شعروادب فارسی وباغی که از درودیوارآن شمروطرب می بارد. امروز خیابانهای تمیزوآراسته شبهای پر نور شیراز زبانزد همه است . پارک مصفاى شهرداری و باغ کودکان درست روبروی حافظیه واقع شده و درزیبائی و صفا باغ آرامگاه خواجه برابری میکند

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

استان فارس : سرستونها و آثار تاریخی تخت جمشید ، اینک در پرتو پیشرفتهای جدید . جلوه و شکوهی خاص یافته است .
اگر در گذشته ، کاخ آپادانا نشانه مجد و عظمت بود ، امروز وجود دانشگاه پهلوی و کارخانجات عظیم صنایع مدرن و خیابانها و پارکهای
وسیع سبز و خرم نشانه آبادانی و عمران عصر پهلوی

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

استان هشتم کرمان : پایتخت قالی ایران ، در عصر انقلاب اجتماعی و صنعتی و کشاورزی و اقتصادی ایران ، مرکز یکی از بزرگترین معادن و صنایع کشور خواهد بود . قالیبافان کرمان ، و زندگی و شیوه کار آنان همواره مورد کنجکامی توریست‌ها بوده است ، امروز سرعت بسوی آبادانی و ترقی پیش میرود و شرایط زندگی روز بروز بیشتر بفتح مردم و دهقانان و کارگران منجمله قالیبافان بر میگردد .

استان کرمان

مرکز درمان شهر ۶ فرمانداری و ۱۷ بخشدار

شماره شهرستان استان	نام شهرستان	بخشهای تابعه شهرستانهای استان کرمان
۱	کرمان	۱- حومه - ۲- شهداد - ۳- راور - ۴- ماهان - ۵- زرنده
۲	رفسنجان	۱- حومه - ۲- شهر بابک
۳	جیرفت (مرکز سبزوران)	۱- حومه - ۲- جبال بارز - ۳- کهنوج - ۴- ساردوئیه
۴	سیرجان	۱- حومه - ۲- مشیز (بردسیر)
۵	بافت	۱- حومه
۶	بم	۱- حومه - ۲- راین - ۳- نرماشیر (مرکز فهرج)

استان خراسان

مرکز شهرداری ۱۹ فرمادار و ۵۲ بخشدار

شماره ردیف	نام شهرستان	تعداد شهرستان در استان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای استان خراسان
۸۶	مشهد	۱	۱ - حومه - ۲ - فریمان - ۳ - طرقبه - ۴ - بناران (رادکان) - ۵ - احمدآباد - ۶ - سرخس - ۷ - کلات
۸۷	ترتیب جام	۲	۱ - حومه - ۲ - باخزر (تایباد) - ۳ - زورآباد (مرکز جنت آباد)
۸۸	گناباد	۳	۱ - حومه - ۲ - بجستان
۸۹	بیرجند	۴	۱ - حومه - ۲ - درمیان - ۳ - قائنات - ۴ - خوسف - ۵ - نهبندان
۹۰	کاشمر	۵	۱ - حومه - ۲ - کوه سرخ (ریوش) - ۳ - خلیل آباد - ۴ - برداسکن
۹۱	قوچان	۶	۱ - حومه - ۲ - باجگیران
۹۲	شیروان	۷	۱ - حومه
۹۳	سبزوار	۸	۱ - حومه - ۲ - جغتای - ۳ - داورزن - ۴ - ششمد
۹۴	ترتیب حیدریه	۹	۱ - حومه - ۲ - کدکن - ۳ - فیض آباد - ۴ - خواف - ۵ - رشتخوار
۹۵	نیشابور	۱۰	۱ - حومه - ۲ - تخت جلگه - ۳ - زبرخان - ۴ - سروایت
۹۶	درگز	۱۱	۱ - حومه - ۲ - نوخندان - ۳ - لطف آباد - ۴ - چاپشلو
۹۷	اسفراین (میان آباد)	۱۲	۱ - حومه - ۲ - بام وصفی آباد
۹۸	فردوس	۱۳	۱ - حومه - ۲ - بشرویه - ۳ - سرایان
۹۹	طبس	۱۴	۱ - حومه - ۲ - دستگردان
۱۰۰	بجنورد	۱۵	۱ - حومه - ۲ - ماهانه - ۳ - جاجرم - ۴ - جرکلان (راز)

استان نهم خراسان : مجسمه جدید نادرشاه افشار پادشاه مقتدر
افشاری که از زیباییهای دوران جدید خراسان بشمار میرود . مقبره جدید نادر
یکی از باشکوهترین آثار معماری مدرن اینیه تاریخی است .

استان نهم خراسان : حرم مطهر حضرت امام رضا (ع) ، مطهری ازمین
استان است . کسانی که امروز مشهد مقدس را دیده اند بخوبی میتوانند به تغییرات
عظیمی که از حیث زیبایی و آبادانی درین شهر مذهبی بوجود آمده است پی ببرند .

استان اصفهان

مرکز اصفهان شهر ۱۰ فرمادار و ۳۰ بخشدار

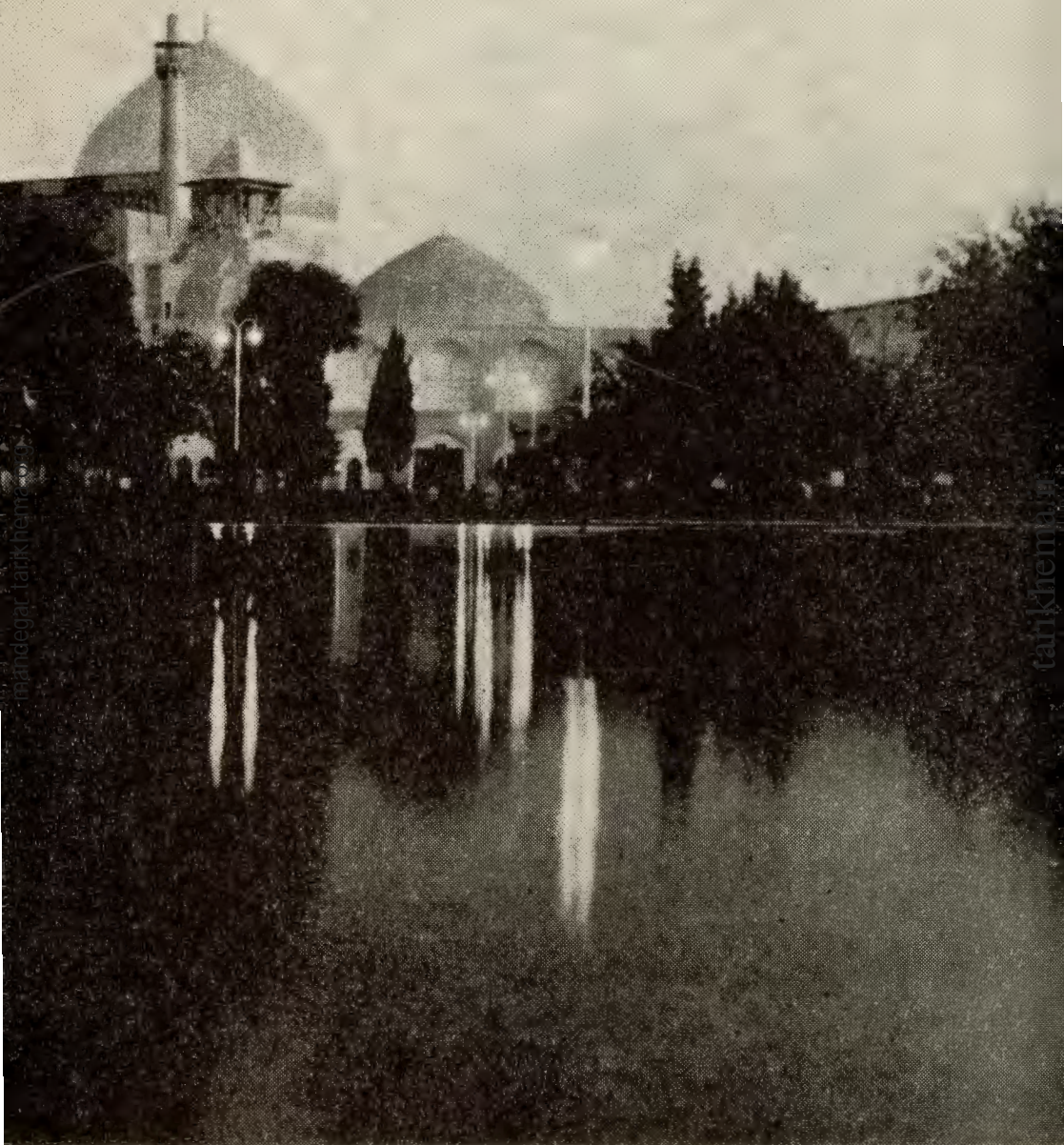
ردیف	نام شهرستان	شماره شهرستان استان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای استان اصفهان
۱۰۱	اصفهان	۱	۱- حومه - ۲- ماربین - ۳- لنجان (مرکز فلاورجان) ۴- کوهپایه ۵- میمه - ۶- بروخوار - ۷- جرقویه
۱۰۲	فریدن (مرکز داران)	۲	۱- حومه - ۲- فریدن - ۳- چادگان
۱۰۳	شهرضا	۳	۱- حومه - ۲- سمیرم سفلی
۱۰۴	اردستان	۴	۱- حومه
۱۰۵	نائین	۵	۱- حومه - ۲- انارک - ۳- خورویا بانک
۱۰۶	نجف آباد	۶	۱- حومه
۱۰۷	یزد	۷	۱- حومه - ۲- خراتق - ۳- نیر - ۴- اردکان - ۵- اشکذر ۶- خضرآباد - ۷- تفت - ۸- مهریز - ۹- بافق
۱۰۸	گلپایگان	۸	۱- حومه - ۲- خوانسار
۱۰۹	نطنز	۹	۱- حومه
۱۱۰	سمیرم	۱۰	۱- حومه

mandegar.tarikehema.org

tarikehema.ir

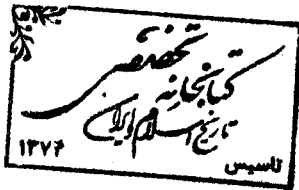

استان اصفهان : میدان شاه و مسجد شاه مظهری از عظمت و شکوه دیرینه این استان زرخیز کشور هستند ، ولی امروز اصفهان وارد عصر ذوب آهن ، سد های عظیم آبیاری و کارخانجات مدرن میشود . همراه با این ترقیات شگرف و زادت کشور سرعت در راه توسعه و عمران این شهر قدیمی و مشهور ایران که کمبیه آمال هر ایران توریست است کوشیده است و روز بروز ساختمان میدان و مراکز وضع در آن ، بیشتر جلوه میکند .

استان سیستان و بلوچستان

مرکز اهدان شماره ۵ فرماندار و ۲۱ بخشدار

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان استان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای استان بلوچستان و سیستان
۱۱۱	زاهدان	۱	۱ - حومه - ۲ - خاش - ۳ - میرجاوه - ۴ - نصرت آباد
۱۱۲	ایرانشهر	۲	۱ - حومه - ۲ - سرباز - ۳ - ولسک و فیروز آباد - ۴ - بزمان - ۵ - بمپور
۱۱۳	چاه بهار	۳	۱ - حومه - ۲ - دشتیاری - ۳ - نیک شهر - ۴ - قصرقند
۱۱۴	زابل	۴	۱ - حومه - ۲ - میان کنگی - ۳ - پشت آب و سیب آب - ۴ - ناروئی و شهرکی
۱۱۵	سرادان	۵	۱ - حومه - ۲ - جالق - ۳ - سیب و سوران - ۴ - زابلی

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

استان سیستان و بلوچستان : زندگی در این استان پهناور و زرخیز ایران ، با امید و کوشش بسیار توأم شده است . زنان و دهقانان آزاد شده ، در روستاها و شهرها ، جنب و جوش بسیاری دارند ، بانوان روستائی بلوچ که با چهره‌ها ، لباس و نقاب خاص خود مظهری از این ناحیه بشمار میرفتند ، اکنون در شهرهای لوله کشی، پر از نور و روشنائی ، و مدرن رفت و آمد میکنند ، شهرداریها و اقدامات عمرانی آنان ، مستقیماً به زندگی در روستاها مربوط میشود .

يك زن بلوچ با فرزندش : او دیگر از ناراحتی و بیماری فرزندش بیم ندارد : در مانگامه های مجهز در شهر و ده در اختیار اوست .

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

استان کردستان (سنندج) : یکی از زیباترین و پربیرکت‌ترین استانهای ایران است
سیمای این مردکرد، که از نژاد اصیل ایرانی است ، نمودار تغییر عمیقی است که درآینده ، چهره
روستاها ، و شهرهای کردستان را تغییر خواهد داد .

استان کردستان

مرکز سنج شمر ۶ فرمانداری و ۱۶ بخشدار

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان استان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای استان کردستان
۱۱۶	سنندج	۱	۱ - حومه - ۲ - کامیاران - ۳ - میرانشاه
۱۱۷	مریوان (دژشاهپور)	۲	۱ - حومه - ۲ - خاو و میرآباد - ۳ - کلاترزان ۴ - سرشیر مریوان - ۵ - سروآباد
۱۱۸	سقز	۳	۱ - حومه
۱۱۹	بانه	۴	۱ - حومه - ۲ - نمشیر - ۳ - پهلویدرز - ۴ - الوت
۱۲۰	قروه	۵	۱ - حومه - ۲ - ئیلاق (مرکز دهکلان)
۱۲۱	بیجار (گروس)	۶	۱ - حومه

خارک، جزیره معروف نفتی خلیج فارس: این جزیره، در حکم نمونه‌ای از عمران و آبادانی آینده جزایر بشمار خواهد رفت. این عکس از گنبد میر محمد خارک است که معمولاً بنام مظهری از آن بشمار میرود، در جزایر بحر عمان و لاوان و قشم و هرمز نیز تأسیسات و برنامه‌های عمرانی وسیعی آغاز شده است که چهار تنجارا دگرگون خواهد کرد.

دول - فرمانداری لرستان مرکز خرم آباد شماره ۲ فرمانداری و ۱۸ بخشهای

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای فرمانداری کل لرستان
۱۲۲	خرم آباد	۱	۱ - حومه - ۲ - کوهدشت - ۳ - دوره چکنی - ۴ - ویسیان - ۵ - زاغه - ۶ - الشتر - ۷ - پایی - ۸ - ملاوی - ۹ - دلفان - ۱۰ - چفلوندی - ۱۱ - الوارگرسیری
۱۲۳	بروجرد	۲	۱ - حومه - ۲ - درود - ۳ - اشترینان
۱۲۴	الیکودرز	۳	۱ - حومه - ۲ - جابلق - ۳ - زروماهرو

دوم - فرمانداری کل بویرا احمد و کهنکویه مرکز یاسوج شماره ۲ فرمانداری و ۱۲ بخشهای

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای فرمانداری کل بویرا احمد
۱۲۵	بویرا احمد سردسیر	۱	۱ - حومه - ۲ - دروهان
۱۲۶	کهنکویه	۲	۱ - حومه - ۲ - لنده - ۳ - بهمئی - ۴ - باشت - ۵ - گچساران

سوم - فرمانداری نیکرینبار و جزایر بحر عمان مرکز بندر عباس شهر ۳ فرمانداری و ۱۴ بخشداری

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای فرمانداری کل بنادر و جزایر بحر عمان
۱۲۷	بندرعباس	۱	۱ - حومه - ۲ - جاسک - ۳ - قشم - ۴ - بندر خمیر ۵ - فین - ۶ - سعادت آباد (مرکز حاجی آباد)
۱۲۸	بندر لنگه	۲	۱ - حومه - ۲ - شیبکوه - ۳ - بستک - ۴ - جزیره کیش ۵ - گاو بندی
۱۲۹	میناب	۳	۱ - حومه - ۲ - رودان احمدی - ۳ - بیابان

چهارم - فرمانداری نیکرینبار و جزایر خلیج فارس مرکز بوشهر شهر ۳ فرمانداری و ۱۰ بخشداری

ردیف	نام شهرستان	تعداد شهرستان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای فرمانداری کل بنادر و جزایر خلیج فارس
۱۳۰	بندر بوشهر	۱	۱ - حومه - ۲ - تنگستان - ۳ - کنگان - ۴ - کاکلی ۵ - دیلم - ۶ - خورموج - ۷ - گناوه (بندر بک)
۱۳۱	دشتستان (مرکز برازجان)	۲	۱ - حومه - ۲ - سعادت آباد
۱۳۲	جزیره خارک	۳	۱ - حومه

فرمانداری کل بنادر و جزایر خلیج فارس : بنادر و جزایر خلیج فارس که
نمودار مجسد وعظمت ایران و نیروی دریائی ایران بوده اند ، بتدریج آبادانی و رونق خود را بساز
میابند . بندرعباس نمودار مهمی ازین گونه بنادر است که موقعیت ممتازی را کسب نموده است .

پنجم - فرمانداری بختیاری و چابچال مرکز سرگروه شهر ۲ فرمانداری و ۸ بخش داری

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای فرمانداری کل بختیاری و چهار محال
۱۳۳	شهرکرد	۱	۱ - حومه - ۲ - شواب - ۳ - میزدج - ۴ - کیار
۱۳۴	بروجن	۲	۱ - حومه - ۲ - گندمان - ۳ - لردکان - ۴ - اردل

ششم - فرمانداری سمنان مرکز سمنان شهر ۳ فرمانداری و ۸ بخش داری

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای فرمانداری کل سمنان
۱۳۵	سمنان	۱	۱ - حومه - ۲ - سنگس
۱۳۶	شاهرود	۲	۱ - حومه - ۲ - بسطام - ۳ - میامی - ۴ - بیارجمند
۱۳۷	دامغان	۳	۱ - حومه - ۲ - ضیدآباد (مرکز امیرآباد)

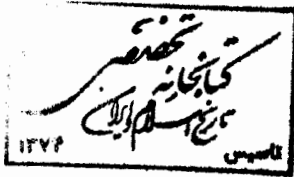
هفتم - فرمانداری همدان مرکز همدان شرعی فرماندار و انجمن داری

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای فرمانداری کل همدان
۱۳۸	همدان	۱	۱ - حومه - ۲ - اسدآباد - ۳ - رزن - ۴ - کبوتر آهنگ ۵ - سیمینه رود (مرکز بهار) - ۶ - شرا و پیشخور
۱۳۹	ملایر	۲	۱ - حومه - ۲ - سامن
۱۴۰	نهاوند	۳	۱ - حومه
۱۴۱	تویسرکان	۴	۱ - حومه

هشتم - فرمانداری ایلام (درست‌نویس) مرکز ایلام شرعی فرماندار و انجمن داری

شماره	نام شهرستان	شماره شهرستان	تعداد بخشهای تابعه شهرستانهای فرمانداری کل ایلام و لرستان پشتکوه
۱۴۲	ایلام	۱	۱ - حومه - ۲ - چوار - ۳ - ایوان - شیروان و چرداول
۱۴۳	دهلران	۲	۱ - حومه - ۲ - زرین‌آباد - ۳ - ابدانان - ۴ - موسیان
۱۴۴	مهران	۳	۱ - حومه - ۲ - صالح‌آباد - ۳ - ارکوازی
۱۴۵	بدره	۴	۱ - حومه - ۲ - دره شهر

Y. Sam
0

توجه :

با تمام دقتی که در تصحیح فنی این کتاب بکار رفت ، چند اشتباه در آن صورت گرفت که با عرض پوزش از خوانندگان ارجمند خواهشمند است آنرا تصحیح فرمائید :

۱- در شرح عکس رامسر استان دوم مازندران : کلیه سیاهان غلط و سیاحان درست است .

۲- در شرح عکس : دیستان نوینباد قریه سالاریه اشتباهاً استان نوینباد چاپ شده است .

۳- شرح عکس : استان ششم خوزستان ، ذیل شرح عکس مقبره مادر هلاکو خان اضافی و زائد است و در جای خود جداگانه چاپ شده است .

درضمن : در صفحات اولیه تاریخچه وزارت کشور دیوان رسائل ، صحیح است و اشتباهاً دیوان وسایل چاپ شده ، و در مورد وزارت آقای سهیلی وزیر داخله صحیح است و وزیر « داخلی » غلط چاپی است .